

REGIO | HART
VAN BRABANT

MIDPOINT
BRABANT

Begroting 2019

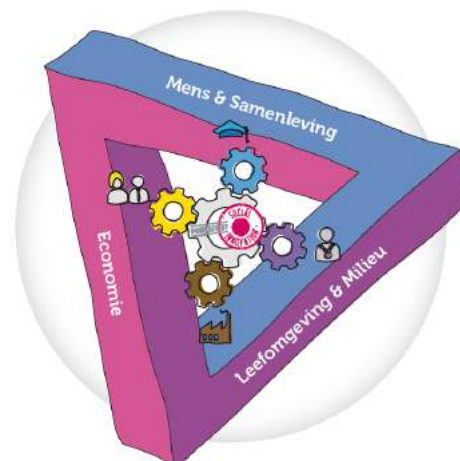
Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Strategische Meerjarenagenda 2016–2020.....	4
1.2 Programma's 2019	4
1.3 Financieel kader.....	5
2. Mens & Samenleving	6
2.1 Programma Mens & Samenleving.....	6
2.2 Begroting en dekking	11
2.3 Programma Jeugdhulp.....	12
2.4 Begroting en dekking	12
3. Leefomgeving & Milieu	14
3.1 Programma Leefomgeving & Milieu	14
3.2 Begroting en dekking	19
4. Economie	22
4.1 Verbinding Regio Hart van Brabant – Midpoint Brabant.....	22
4.2 Programma Midpoint Brabant.....	23
4.3 Begroting en dekking	28
4.4 Programma Regio Hart van Brabant	30
4.5 Begroting en dekking	31
5. Bedrijfsvoering	32
5.1 Regio Hart van Brabant	32
5.2 Begroting en dekking	35
5.3 Midpoint Brabant.....	36
5.4 Begroting en dekking	36
6. Paragrafen	38
6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	38
6.2 Financiering.....	39
6.3 Bedrijfsvoering.....	40

7. Begroting en financiering.....	42
7.1 Overzicht baten en lasten.....	42
7.2 Geprognosticeerde balans 2018 Regio Hart van Brabant.....	44
7.3 Reservepositie 2017-2022.....	45
7.4 Dekkingsgronden via bijdragen regiogemeenten	46
7.5 Dekkingsgronden via cofinanciering	47
7.6 Dekkingsgronden Thema Jeugdhulp.....	48
7.7 Saldi	49
7.8 Btw.....	49
7.9 Meerjarenoverzicht 2019-2022.....	50
7.10 Taakvelden.....	51
7.11 Indicatoren	52
Bijlage toelichting kosten	54
Paragraaf B1 Mens & Samenleving	54
Paragraaf B2 Leefomgeving & Milieu	57
Paragraaf B3 Economie	61
Paragraaf B4 Bedrijfsvoering Regio Hart van Brabant.....	62
Paragraaf B5 Bedrijfsvoering Midpoint Brabant.....	66

1. Inleiding

Voor u ligt de ontwerpbegroting 2019 voor Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant. Deze begroting biedt u inzicht in de voorziene kosten in 2019 op drie regionale programma's: Mens & Samenleving, Leefomgeving & Milieu en Economie. Zowel deze programma's als de daaruit voortkomende begroting zijn opgesteld op basis van verkregen input uit de bestuurlijke portefeuillehouderoverleggen (poho) Regio Hart van Brabant en de stuurgroepen Midpoint Brabant. Aanscherping vond plaats in overleg met betrokken poho-coördinatoren en programmamanagers Midpoint Brabant. Het programmabureau heeft het hoofdstuk Bedrijfsvoering toegevoegd. De ontwerpbegroting Midpoint Brabant vindt u opgenomen ter onderbouwing van de voor Midpoint Brabant begrootte gemeentelijke bijdragen. De programma's voor 2019 en daarmee de begroting 2019 dragen bij aan de realisatie van in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020 gestelde ambities en de daaruit voortkomende projecten.

1.1 Strategische Meerjarenagenda 2016-2020

In 2016 stelde regio Midden-Brabant gezamenlijk haar ambitieuze, regionale Strategische Meerjarenagenda (SMA) op. Op basis van het beantwoorden van de vragen “Wie zijn wij?”, “In welke regio opereren wij?”, “Hoe werken wij?” en “Waarom werken wij samen?” is daarin de missie van de regio geformuleerd. Deze missie is in het volgende statement samen te vatten:

“Onze regio heeft in 2020 groei gerealiseerd in economie, leefomgeving en maatschappij, in balans met elkaar. Daardoor ontstaat een weerbare samenleving met een excellent vestigings- en verblijfsklimaat voor bedrijven, bezoekers, burgers en studenten. Met digitalisering als hefboom, *social innovation* als onderscheidende werkwijze, en de proeftuin als voorkeursvorm voor projecten, realiseren we deze groei sneller en meer dan elders.”

1.2 Programma's 2019

De Strategische Meerjarenagenda 2016 - 2020 is voor het uitvoeringsjaar 2019 vertaald in drie programma's. Per programma zijn projecten en reguliere activiteiten geformuleerd. De programma's Mens & Samenleving en Leefomgeving & Milieu zijn voornamelijk belegd bij de samenwerkende gemeenten in Regio Hart van Brabant. Op het programma Economie ligt het zwaartepunt bij Midpoint Brabant als *multi helix*-organisatie. Deze scheiding lijkt helder, maar de verbinding tussen beide samenwerkingsverbanden ziet u op verschillende momenten terug. De meest in het oog

springende is de (mede)aansturing van de organisatie Midpoint Brabant door Regio Hart van Brabant als publiek mede-eigenaar. Hiertoe zijn bestuurders afgevaardigd in de stuurgroepen en in het algemeen bestuur van Midpoint Brabant. Tot slot is het voor al het regionaal beleid, dus ook voor de uitvoering van regionale projecten en activiteiten, van belang om de samenwerking met relevante (*multi helix*) actoren in de regio tot stand te brengen.

De regionale meerjarenstrategie beoogt groei op ieder van de drie 'kapitalen'. Altijd in samenhang met elkaar: we gaan voor duurzame groei. We werken aan deze programma's in onderlinge samenwerking en in samenwerking met ondernemers, kennisinstellingen, overheid en maatschappelijke partners. Samen realiseren we economische, ruimtelijke én maatschappelijke meerwaarde. De strategische agenda en de daarbij behorende financiële middelen benutten we voor kennisdeling, nieuw beleid en uitvoeringsagenda's, proeftuinen en innovatieve projecten. Onze begroting heeft beperkt ruimte voor uitvoeringsactiviteiten. Regionale strategie- en beleidsvorming leidt desalniettemin tot uitvoering in reguliere activiteiten of uitvoeringsprojecten. Dat gebeurt lokaal, intergemeentelijk en vanuit rondom trajecten gevormde samenwerkingsverbanden.

1.3 Financieel kader

De ontwerpbegroting biedt de raden van de deelnemende gemeenten de mogelijkheid om een zienswijze te kunnen geven zoals bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regeling (WGR). Grofweg bevat deze de volgende informatie:

- | Een overzicht van de lasten en baten per deelprogramma, waar mogelijk uitgesplitst naar specifieke activiteiten.
- | Per deelprogramma wordt aangegeven welke kosten begroot zijn voor enerzijds Regio Hart van Brabant en anderzijds Midpoint Brabant.
- | Een voorlopige begroting jeugdhulp 2019, gebaseerd op de herijkte begroting 2018.
- | Een totaalbegroting Regio Hart van Brabant 2019 waaruit blijkt wat de omvang is van de te dekken lasten (exclusief jeugdhulp).
- | De gemeentelijke bijdrage op basis van inwoneraantal, in 2019 te indexeren met 2,4 % op basis van het CPB.

2. Mens & Samenleving

De ambitie van onze regio op het deelprogramma Mens & Samenleving:

“De regio Hart van Brabant is in 2020 een weerbare samenleving: zorgzaam, inclusief en veilig. Iedereen kan zolang mogelijk zelfstandig wonen, naar vermogen deelnemen aan de maatschappij en het arbeidsproces, en jongeren kunnen veilig opgroeien en ontwikkelen. Dat betekent onder meer dat we optimale zorg, ondersteuning en jeugdhulp bieden en dat we een jeugdwerkloosheidsvrije zone nastreven. Om dat te bereiken laten we het eerder gehanteerde adagium ‘lokaal tenzij’ los en spreken we voortaan over ‘regionaal omdat’. Aan vluchtelingen en statushouders bieden we een effectieve en maatschappelijk verantwoorde opvang en begeleiding. De regio is de Nederlandse gidsregio als het gaat om neurologische aandoeningen. We hebben een koplopersrol op zorg, behandeling en begeleiding. Geëmancipeerde burgers zijn in mindere mate afhankelijk van de overheid, geven samen met stakeholders invulling aan de veranderopgave die in het sociale domein voorligt en hebben regie over de eigen gezondheid en de behandeling van ziekte. De regio is in 2020 aantoonbaar veiliger door een daling in het aantal woninginbraken, overvallen en berovingen op straat (WOS-feiten).”

Bron: Strategische Meerjarenagenda 2016-2020

2.1 Programma Mens & Samenleving

Het programma Mens & Samenleving kent ambities op de programmalijnen Sociaal en Veiligheid. Onze regio onderscheidt zich als leefbare regio met aandacht voor jong en oud, ziek en gezond. De voor de regio belangrijke gezamenlijke taken als zorg, sociale inclusie, arbeidsparticipatie en veiligheid organiseren we goed en gestructureerd. Midden-Brabant ontwikkelt zich in 2019 verder als regio waarin innovatieve toepassingen en oplossingen beschikbaar zijn.

Programmalijn Sociaal

In 2017 en 2018 is een voorzichtig begin gemaakt met de verbetering van de afstemming tussen de domeinen jeugd, Wmo en arbeidsparticipatie, zoals afgesproken in de Strategische Meerjarenagenda. Voor 2019 betekent dit dat de regio concreet uitvoering zou moeten gaan geven aan verschillende geïntegreerde projecten in het sociale domein die de portefeuilles Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd en Participatie met elkaar verbindt. Zo werken we toe naar een situatie waarin er voor één huishouden één plan is en, waar nodig, ook één (ontschot) budget. Wettelijke regelingen en samenwerkende instanties raken ten dienste van het welzijn van de klant op elkaar afgestemd. Regionaal blijven wij daartoe inzetten via vier aandachtsgebieden. Dit zijn partnerschap (integrale, gezamenlijke aanpak), opdrachtgeverschap (zoals samenwerking op inkoop), preventie en vroegsignalering (versterken lokale basisstructuur om gespecialiseerde ondersteuning te voorkomen) en de bestrijding van jeugdwerkloosheid.

Jeugd

In 2018 werkt de regio verder aan de inrichting en uitvoering van haar taken op het gebied van Jeugdhulp onder aansturing van de bestuurscommissie Jeugd. In 2019 wordt vervolg gegeven aan de uitvoering van de Regionale Koers Jeugd(hulp) "Samen met de Jeugd". Deze schetst de beweging waarbij we jeugdhulp willen bieden vanuit de leefwereld van het kind en zal leidend zijn voor de financiële kaders 2019. Om dit te realiseren werken we in 2018 aan een gezamenlijk uitvoeringsprogramma samen met de jeugd, ouders, gemeenten en partners uit het maatschappelijk middenveld met concrete doelstellingen en acties. Ook de opgaven die we in de geest van de nieuwe koers al eerder waren gestart en in 2018 doorlopen, nemen we daarin mee. Eind 2018 zijn ook de ICT-systemen en de declaratieprocessen geoptimaliseerd, zodat we in 2019 van start kunnen met het nieuwe uitvoeringsprogramma. De gezamenlijke beleidsopgaven zijn breed en worden regionaal opgepakt. Een belangrijk onderdeel daarvan is het innovatienetwerk. De regionale begroting Jeugdhulp, met een omvang van bijna 76 miljoen euro, is opgenomen in Hoofdstuk 2.4.

Wmo

Voor 2019 is het meest in het oog springende project de regionalisering van Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang dat voorsorteert op de beëindiging van de centrumgemeenteconstructie vanuit Tilburg. In 2019 gaan de samenwerkende gemeenten, uitgezonderd Waalwijk, verder met de inkoop van de Wmo Begeleiding. Verdere harmonisatie van de inkoop Wmo en Jeugd en vervlechting met de Participatiewet wordt in 2018 ingezet en loopt door in 2019. Er is verder, zowel regionaal als lokaal, hard gewerkt om tot een sluitende aanpak te komen voor de ondersteuning van mensen met verward gedrag. In 2019 is het ons doel verder te werken aan deze sluitende aanpak en hiervan de vruchten te plukken. We blijven ons erop richten om een dementie vriendelijke regio te zijn. In het Regionaal Overleg Dementie Midden-Brabant, worden de verschillende initiatieven en overlegstructuren in Regio Hart van Brabant omtrent mensen met dementie dichterbij elkaar gebracht.

Programma Care

Vanuit het portefeuillehouderoverleg is in 2018 ervoor gekozen om op een pragmatische manier concrete knelpunten in de zorg te gaan oplossen door samenwerking tussen het Zorgnetwerk Midden-Brabant en de regiogemeenten. De eerdere thema's "neurodomein" en "zelfmanagement" komen daarmee iets meer op de achtergrond. Het doel blijft om de ondersteuning voor patiënten/burgers beter te organiseren. In 2019 zijn financiële middelen nodig om deze aanpak voort te zetten.

Beschermd Wonen (BW), maatschappelijke opvang, Preventieve GGZ en verslavingszorg

Het jaar 2019 is zeer belangrijk voor de voorbereidingen voor de regionalisering van Beschermd Wonen. Gezien omvang, financiële risico's, inzet van personeel, procesbegeleiding en aanbesteding van begeleiding gaat hier de nodige aandacht naar uit en zijn er uiteraard middelen voor nodig. In samenhang daarmee wordt verder gewerkt aan het vangnet doorgeleiding: het opsporen, benaderen en actief toeleiden van zorgwekkende zorgmijders naar passende zorg en ondersteuning.

Arbeidsparticipatie

Regio Hart van Brabant streeft naar een goed functionerende, inclusieve arbeidsmarkt, waarin iedereen naar vermogen meedoet en zijn of haar talenten optimaal benut. Talenten die op elk niveau nodig zijn om bedrijven in Midden-Brabant de komende jaren van geschikt en voldoende personeel te voorzien. Omdat (arbeids)participatie essentieel is voor het welzijn van inwoners van de regio en de arbeidsmarkt steeds krapper wordt en steeds sneller wijzigt, moeten wij onze ambitie op regionaal niveau met nog meer kracht inzetten. Dit vraagt om meer middelen dan het budget van € 165.000. Voor de extra inzet van middelen, geraamd op € 100.000, wordt een andere financieringsbron gezocht. Omdat (arbeids)participatie essentieel is voor het welzijn van inwoners van de regio zijn de daarvoor benodigde middelen voor een belangrijk deel in dit hoofdstuk opgenomen. Een ander deel van de middelen, namelijk voor het programmamanagement arbeidsmarkt, is opgenomen in de begroting van Midpoint Brabant.

Regio Hart van Brabant richt zich in 2019, onder inhoudelijke sturing van het portefeuillehouderoverleg Arbeidsparticipatie, op de realisatie van een uitstekende werkgeversdienstverlening via Werkhart en verdere samenwerking door ook gezamenlijk te werken aan onder andere 'aanbodversterking'. Aan deze publieke opgaven wordt gewerkt door een goed georganiseerde gespreks- en ontwikkelpartner te zijn voor ondernemers en onderwijsinstellingen. Zo zijn drie wethouders uit het portefeuillehouderoverleg afgevaardigd naar de stuurgroep Arbeidsmarkt bij Midpoint Brabant. Het jaar 2019 zal verder op het gebied van participatie vooral in het teken staan van het doorzetten van de bestrijding van jeugdwerkloosheid, het realiseren van baanafspraken voor arbeidsbeperkten, werk voor asielmigranten en het vergroten van kansen voor ouderen. Tot slot werkt de regio intensief aan een verbeterde dienstverlening voor werkzoekenden en bedrijven en zal, daar waar dat zinvol is, de geïntegreerde aanpak met de domeinen Jeugd en Wmo verder invulling krijgen.

Arbeidsparticipatie en Midpoint Brabant

Het streven naar een inclusieve arbeidsmarkt wordt in nauwe samenhang met Midpoint Brabant vormgegeven. Ook de bekostiging van het programmanagement voor *human capital* is daar ondergebracht. Voor een goed functionerende arbeidsmarkt is goed (technisch) geschoold personeel van groot belang. Om die reden worden via Midpoint Brabant onder andere het Deltaplan Techniek en het Deltaplan Logistiek gecoördineerd.

Programmalijs Veiligheid

Demografische en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen zorgen ervoor dat regionale aandacht en zorg voor kwetsbare groepen mensen belangrijk is. Om Midden-Brabant een prettige regio te maken en te houden om in te wonen, leven, werken en recreëren, zijn ook de veiligheid en leefbaarheid van de regio al jaren een bestuurlijke prioriteit. In overeenstemming met de in het verleden gemaakte afspraken, maakt het onderdeel Veiligheid ook in 2019 een apart onderdeel uit van de begroting.

In 2019 blijft Regio Hart van Brabant zich richten op gezamenlijk beleid ter verbetering van veiligheid en leefbaarheid en de uitvoering van dit beleid. Dit gebeurt vanuit de

portefeuilleverantwoordelijkheid van de samenwerkende burgemeesters (in samenspraak met andere houders van relevante portefeuilles). Via het Zorg- & Veiligheidshuis wordt overleg gevoerd met twintig maatschappelijke instanties, gericht op jeugd, veelplegers, slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en personen met een meervoudige en complexe problematiek. Een en ander afgestemd op de frontlijntaken van gemeenten in relatie tot de Jeugdhulp en Wmo-taken. De aanpak van verwarde personen en complexe casuïstiek, de re-integratie van (ex)gedetineerden en innovaties blijft in 2019 de nodige aandacht vragen.

Via de Districtelijke Driehoek worden verdere afspraken gemaakt met politie en het OM over veiligheid en de aanpak van WOS-feiten: woninginbraken, overvallen en straatroof, maar ook over politie-inzet bij grote evenementen en jeugdoverlast. De basis is het Regionaal Beleidsplan van de politie Zeeland-West-Brabant enerzijds en de lokale beleidskaders op het gebied van integrale veiligheid anderzijds.

De zogenaamde ondermijnende criminaliteit (vormen van georganiseerde misdaad die een bedreiging vormen voor de integriteit van de samenleving, zoals belastingontduiking, fraude, drugshandel en mensenhandel) neemt moeilijk beheersbare vormen aan en blijft expliciet op de regionale agenda. De maatschappelijke weerbaarheid van burgers en de weerbaarheid van de overheid inzake de aanpak van ondermijning zal extra aandacht krijgen.

Ook in 2019 zet Regio Hart van Brabant zich in om technologische en sociale innovatie te combineren op het thema Veiligheid. Met de oprichting in 2011 van en de participatie in het Dutch Institute for Technologie Safety & Security (DITSS) is een platform gemaakt voor gezamenlijk onderzoek in productontwikkeling op het terrein van veiligheid. Aan DITSS is intussen een groep van ondernemers en instellingen verbonden in de vorm van een *community of practice* (COP). Het netwerk wordt ingezet om tot gezamenlijk gedefinieerde projecten te komen.

2.2 Begroting en dekking

Begroting Regio Hart van Brabant Mens & Samenleving			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Programmaliijn sociaal			
Programma sociaal domein 3D	20.000		N 20.000
Uitvoeringsagenda Jeugd (Jeugd)	50.000		N 50.000
Budget Maatschappelijke Ontwikkeling (MO)	210.000		N 210.000
Budget Participatie (AP)	165.000		N 165.000
TOTAAL sociaal	445.000		N 445.000
Programmaliijn veiligheid			
DITSS en werkbudget veiligheid	70.000		N 70.000
Bijdrage gemeenten Regio Hart van Brabant		515.000	V 515.000
Subtotaal	515.000	515.000	0

Toelichting kosten

Een uitgebreide en verder gespecificeerde toelichting op de geraamde kosten van de programmaliijnen Sociaal en Veiligheid vindt u in bijlage B1.

Toelichting dekking kosten

De kosten worden gedekt door een bijdrage waarvan de hoogte is gebaseerd op het aantal inwoners van de gemeenten in Regio Hart van Brabant.

2.3 Programma Jeugdhulp

Koers Jeugdhulp Hart van Brabant "Samen met de Jeugd"

De Regionale Koers Jeugd(hulp) "Samen met de Jeugd" is in december 2017 vastgesteld door de gemeenteraden voor de komende jaren. De financiële kaders 2019 sluiten, zoveel als mogelijk, aan bij de uitgangspunten zoals vastgesteld in de Regionale Koers Jeugd(hulp).

2.4 Begroting en dekking

De onderstaande tabel geeft het regionale deel van de begroting weer.

Begroting Regio Hart van Brabant Regionale begroting Jeugd 2019	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Landelijke inkoop	3.401.000		3.401.000
Regionale inkoop	65.616.000		65.616.000
Kosten voor uitvoering, risico, innovatie	6.641.000		6.641.000
Bijdrage integratie-uitkering Jeugd GF		75.658.000	75.658.000
Totaal	75.658.000	75.658.000	0

Toelichting kosten

Financiële kaders jeugdhulp

Voor 2019 worden de volgende financiële kaders gehanteerd:

Algemeen

We gebruiken de begrotingsopbouw van de herijkte begroting 2018, daarbij hanteren we de aangepaste kaders waarover het algemeen bestuur op 12 april 2018 heeft besloten.

Uitgangspunten zijn daarbij dat:

- | De solidariteit wordt gehandhaafd en hiervoor wordt als risicoreservering 2% van de integratie-uitkering opgenomen.
- | Deze solidariteit heeft betrekking op alle uitgaven die we maken voor zorgkosten, te weten zorg in natura, PGB en lokaal maatwerkbudget.
- | De variabele component van de uitvoeringskosten blijft 3% van de integratie-uitkering. Eerst worden de kosten van de gastheergemeente hieruit gedekt, daarna wordt het restant lokaal verdeeld over de regiogemeenten op basis van hun inbreng.
- | De vaste component aan lokale uitvoeringskosten wordt vastgesteld op € 3 miljoen (voorheen BJZ-toegang en drangzaken) en wordt verdeeld over de regiogemeenten op basis van hun inbreng.

- | De norm voor de innovatiemiddelen blijft 3% van de integratie-uitkering, waarvan 80% regionaal en 20% lokaal kan worden ingezet.
- | Als er innovatiemiddelen resteren, worden deze gereserveerd voor het jaar daarop. Waarbij het behouden van deze innovatiemiddelen gepaard gaat met de verwachting dat deze in de volgende bestuursperiode daadwerkelijk voor dit doel worden besteed, om gezamenlijk een verdere stap te maken, bij voorkeur op de schaal van de regio Hart van Brabant.
- | Voor lokaal maatwerk wordt € 1 miljoen gereserveerd en dit wordt verdeeld over de regiogemeenten op basis van hun inbreng.
- | Zoals vastgesteld in de regionale Koers jeugd(hulp), wordt het AB gemandateerd om de begrotingsposten welke betrekking hebben op lokale, regionale en landelijke zorgkosten budgettair neutraal te kunnenerschikken, als dit noodzakelijk is.
- | Zoals vastgesteld in de regionale Koers jeugd(hulp), worden de aanpassingen als gevolg van de mei-, september- en decembercirculaires meegenomen in de begrotingscyclus van Regio Hart van Brabant.

Extra aandachtspunten voor 2019 zijn:

- | Bovenop de berekende accessen in het gemeentefonds zal in 2019 nog een aparte indexatie voor het sociaal domein beschikbaar komen, gebaseerd op loon-, prijs- en volumeontwikkelingen. Uitwerking hiervan zal volgen in de meicirculaire 2018 en 2019.
- | De integratie-uitkering jeugd zal vanaf 2020 niet meer apart te volgen zijn. Over bovenstaande kaders zal dan ook in het tweede halfjaar 2018, ten behoeve van de kadernota 2020, een besluit genomen moeten worden.
- | Per 1 januari 2019 zal de afrekening-systematiek binnen segment 3 wijzigen. Ook dit segment zal met ingang van 2019 overgaan naar arrangementen. In de loop van 2018 zal besluitvorming hierover plaatsvinden; dit is in de ontwerpbegroting 2019 verwerkt.

Toelichting dekking kosten

In paragraaf 7.6 is een uitgebreide tabel opgenomen die inzicht geeft in de bijdragen per gemeente in de regionale deelbegroting. De bijdrage voor 2019 is gebaseerd op de integratie-uitkering 2019, zoals opgenomen in de decembercirculaire 2017 en wordt gehandhaafd op 100% van de integratie-uitkering. De integratie-uitkering Jeugd gaat in 2019 op in de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Wel is de integratie-uitkering in 2019 nog afzonderlijk inzichtelijk.

3. Leefomgeving & Milieu

De ambitie van de regio binnen het kapitaal Leefomgeving & Milieu is:

“Het Hart van Brabant is een toekomstbestendige regio. Een regio waar mensen graag willen wonen, werken en verblijven. Om concurrerend te zijn heeft de regio een *triple helix*-gestuurd economisch stimuleringsprogramma (belegd bij Midpoint Brabant) en zet ze, in samenhang hiermee, erop in dat ze aantrekkelijk, bereikbaar en duurzaam is. De aantrekkelijkheid van de regio zien we in de juiste kwaliteit en kwantiteit van werklocaties, woonmilieus en een kwalitatief hoogwaardig landschap. Via de realisatie van hoogwaardige infrastructuur en het beter benutten ervan zijn zowel de externe bereikbaarheid (in het stedelijk netwerk in Nederland en Europa) als de interne bereikbaarheid van de regio optimaal. Het duurzame karakter van de regio versterken we door in te zetten op energieminimalisatie en een transitie van lineaire naar circulaire economie.”

Bron: Strategische Meerjarenagenda 2016-2020

3.1 Programma Leefomgeving & Milieu

Om deze ambitie te realiseren, zetten we in op de drie programmalijnen, zoals omschreven in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020. Deze programmalijnen zijn op zichzelf van belang, zijn onderling nauw verweven, en zijn alle drie voorwaardenscheppend om economische ontwikkelingen mogelijk te maken. De programmalijnen zijn gekoppeld aan de bestaande inhoudelijke invulling van de drie portefeuillehouderoverleggen in het fysieke domein. Dit vergroot de inzichtelijkheid en het *commitment* van de betrokken partijen en vermindert de complexiteit in het bestuurlijk en ambtelijk proces. Onderstaand zijn de programmalijnen benoemd, met er achter het betreffende portefeuillehouderoverleg:

- | **Aantrekkelijk** – poho Ruimtelijke Ordening & Volkshuisvesting (ROV)
- | **Bereikbaar** – poho Mobiliteit / Verkeer & Vervoer (V&V)
- | **Duurzaam** – poho Milieu & Afval (M&A)

De programmalijn Concurrerend wordt aangestuurd vanuit het portefeuillehouderoverleg Economie. De uitvoering is voornamelijk belegd bij de *multi helix*-samenwerking Midpoint Brabant. Vanuit het portefeuillehouderoverleg Economie wordt de overheidsinbreng vanuit Regio Hart van Brabant in de *multi helix*-samenwerking Midpoint Brabant afgestemd.

Dwarsdoorsnijdende opgaven (combi-poho)

Vanuit de ambitie in het deelprogramma Leefomgeving & Milieu is een belangrijk doel, naast het werken aan projecten binnen deze programmalijnen, het aanpakken van integrale opgaven die deze programmalijnen juist dwars doorsnijden. In 2019 geven we een sterk vervolg aan de drie lopende integrale gebiedsopgaven; we zorgen dat voor deze opgaven de betreffende programma's opgesteld zijn, zodat we aan de slag kunnen. Het gaat dan om de Integrale gebiedsopgave Loonse en Drunense Duinen plus Schil, om de Integrale gebiedsopgave A58 Zone en om de Integrale gebiedsopgave N261/N269. In de integrale gebiedsopgaven wordt het betreffende gebied samen met alle relevante partijen bekeken vanuit vraagstukken over de ruimtelijke ordening, mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie, economische zaken, landschapsontwikkeling en natuurbehoud, en recreatie en toerisme. Door de aanpak integraal op te stellen, versterken de maatregelen die in het uiteindelijke uitvoeringsplan terecht komen elkaar en kunnen ze in de tijd op elkaar worden afgestemd.

Voor de drie integrale gebiedsopgaven is een totaalbudget geraamd. Ook vanuit de GGA-begroting en de provincie Noord-Brabant is in een bijdrage voorzien. In de loop van 2018 besluit het combi-poho ROV-EZRT over de verdeling van het totaalbudget over de drie opgaven, afhankelijk van planning en vordering per project, prioritering, en afgestemd op de bijdragen van derde partijen.

Een ander dwarsdoorsnijdend traject is de ontwikkeling van de Ruimtelijk Economische Agenda West-Brabant en Hart van Brabant (REA). Door de betrokkenheid van het Rijk, de provincie Noord-Brabant en regio West-Brabant ontstaat de mogelijkheid om een breder draagvlak en meer uitvoeringskracht te geven aan projecten die nu op gemeentelijk of op regionaal niveau worden ingezet. Meer hierover in hoofdstuk 4 Economie.

Verder voeren we jaarlijks activiteiten uit ten behoeve van het voorbereiden, coördineren en periodiek actualiseren van onze programmeringsafspraken met de provincie Noord-Brabant. Deze maken wij, onder andere op basis van onderzoek en monitoring, voor onze bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel, woon- en verblijfsaccommodaties. In 2019 wordt de tweede meting voor de regionale kantorenmonitor uitgevoerd. Ook starten we met het actualiseren van de regionale afspraken voor kantoren en bedrijventerreinen op basis van de nieuwe prognoses die in 2018 worden opgesteld.

Aanvullend op de activiteiten die elk van de programmalijnen raken, zijn er per programmalijn nog aparte opgaven voor 2019 te benoemen.

Programmalijs Aantrekkelijk (poho ROV)

We streven naar hoge kwaliteit van leefomgeving en het landschap. In 2018 zetten we deze ambitie om in het Natuurbod Regio Hart van Brabant, dat we uitwerkten en aanboden aan het provinciaal Groen Ontwikkelfonds. In 2019 beogen we dit bod verder uit te werken richting concrete realisatie. Vanuit Wonen werken we verder aan het huisvesten van bijzondere doelgroepen. Hier werken we samen met partijen die in de uitvoering een grote rol spelen; woningbouwcorporaties, zorginstellingen en andere maatschappelijke organisaties. Aanvullend houden we, zoals elk jaar, budget beschikbaar om waar nodig externe expertise in te schakelen op vervolgoopdrachten op lopende projecten uit 2018 of nieuwe opgaven die aansluiten op onze regionale ambities.

Programmalijs Bereikbaar (V&V / Mobiliteit)

Leidraad voor de toekomstige lijn mobiliteit is de ambitie zoals benoemd in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020, met accenten op duurzame en gezonde mobiliteit en (meer oog voor) leefklimaat (naast vestigingsklimaat), in lijn met de meeste recente nationale en provinciale beleidsvisies. Een belangrijk onderdeel van de werkbegroting van de GGA (welke los van die van Regio Hart van Brabant staat, maar zich inhoudelijk daartoe wel verhoudt) zijn de Integrale gebiedsopgave A58 Zone en de Integrale gebiedsopgave N261/N269, gezien het aanmerkelijke belang voor verkeer en vervoer. Voor 2019 is daarnaast aandacht voor de Ruimtelijk-Economische Agenda Midden- en West-Brabant (REA). Aanvullend leiden de Bestuurlijke Ontwikkelingsdagen RRO & GGA en een aantal in 2018 te maken keuzes tot hetgeen in 2019 gedaan wordt.

Programmalijs Duurzaam (M&A)

Regio Hart van Brabant is energieneutraal in 2050. Vanwege die doelstelling werken we verder aan de strategielijnen van onze Regionale Energiestrategie (RES):

- | energiebesparing,
- | grootschalige duurzame opwek,
- | duurzame mobiliteit,
- | warmte,
- | kennis, kunde en monitoring, en
- | bewustwording en draagvlak.

Strategie zetten we om in projecten. Zo loopt het omvangrijke project SMILE (Sociaal-Maatschappelijke Innovatie Labs Energieneutrale Woningvoorraad Midden-Brabant) door tot mei 2020. Hiervoor verwierven we in 2017 een Europese subsidie, samen met ondernemers, energiecoöperaties en Tilburg University. Ook loopt in 2019 de Green Deal Gezondheidszorg door, met als focus de verduurzaming van de gezondheidssector. Via Van Afval Naar Grondstof (VANG) zetten we in op de landelijke VANG-doelstellingen en via een actieplan Verduurzaming Woningvoorraad werken we aan verduurzaming van bestaande woningen. In 2019 gaan we onderzoeken wat de regionale vraag (en het aanbod) aan warmte is, zodat we vanuit die kennis bij kunnen dragen aan oplossingen voor gasloos wonen. En we verwerken de regionale opgaven, bijvoorbeeld op het vlak van grootschalige duurzame opwek, in de lopende integrale gebiedsopgaven, onder andere via een verkenning van de Energiecorridor A58.

3.2 Begroting en dekking

Begroting Regio Hart van Brabant			
Leefomgeving & Milieu			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Dwarsdoorsnijdend (combi-poho) - aantrekkelijk, duurzaam én bereikbaar	185.000		N 185.000
Aantrekkelijk (poho ROV)	80.000		N 80.000
Duurzaam (poho M&A)	869.153		N 869.153
Bereikbaar (poho V&V) *	-		-
Overig	19.023		N 19.023
Bijdrage gemeenten aan Regio Hart van Brabant		366.166	V 366.166
SMILE (diverse bijdragen)		747.987	V 747.987
GGA (bijdrage gebiedsgerichte opgaven)		30.000	V 30.000
Gemeentelijke bijdragen stuurgroep NP LDD		9.023	V 9.023
Subtotaal	1.153.176	1.153.176	0

* De kosten die zijn gemoeid met GGA (mobiliteit / poho Verkeer & Vervoer) zijn niet opgenomen in deze begroting omdat ze gedekt worden uit de begroting RAVV 2018. Financiering vindt plaats via de individuele gemeenten en de provincie.

Begroting Midpoint Brabant			
Leefomgeving & Milieu			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Subsidiebijdrage aan Stichting MOED	115.000		N 115.000
Bijdrage gemeenten aan Midpoint Brabant		115.000	V 115.000
Subtotaal	115.000	115.000	0

Toelichting kosten

Een uitgebreide en verder gespecificeerde toelichting op de geraamde kosten van de programmalijnen Aantrekkelijk, Duurzaam en Bereikbaar en de combinatie van deze drie, vindt u terug in bijlage B2.

Subsidiebijdrage aan Stichting MOED

Stichting MOED verzorgt in Midden-Brabant het *triple helix*-programmamanagement voor duurzaamheid. Omdat dit een aparte stichting is, die in termen van inhoud vervlochten is met Midpoint Brabant, heeft zij de opdracht om bij te dragen aan een energiezuinige regio en regionale economie. In 2017 is deze opdracht door het stichtingsbestuur verbreed met het sterk gerelateerde thema circulaire economie. De subsidiebijdrage is bedoeld om de personeels- en organisatiekosten te verlagen. De insteek is om toe te groeien naar zelfvoorziening op de middellange termijn. Stichting MOED realiseerde in 2016 reeds zo'n vier ton aan externe en cofinanciering en daarmee een factor drie op de toenmalig publieke inleg.

Toelichting dekking kosten

De kosten worden gedekt uit de gemeentelijke bijdragen aan Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant. Voor verschillende projecten geldt daarnaast dat het projectbudget in totaal omvangrijker is dan enkel de bijdrage door de regio. Voorbeelden zijn de integrale gebiedsopgaven (bijdragen door GGA, provincie en andere betrokken partijen) en de REA. Maar ook andere projecten kennen een multipliereffect, zoals de Green Deal Gezondheidszorg (investeringen sector), of het project SMILE (bijdragen Tilburg University en de andere partners in het project).

Kosten buiten de regiobegroting

Verder wordt voor veel ontwikkelingen en activiteiten budget gevonden buiten de regiobegroting. De belangrijkste budgetten zijn onderstaand ter illustratie uitgesplitst.

GGA

De kosten die zijn gemoeid met GGA (mobiliteit / poho Verkeer & Vervoer) en de uitvoering van de onderzoeksprojecten uit de Beleidsagenda Verkeer & Vervoer zijn niet opgenomen in deze begroting omdat ze gedekt worden uit de begroting RAVV 2019. Financiering vindt plaats via de individuele gemeenten en de provincie. Door middel van een samenwerkingsovereenkomst met Rijk (RSW) en provincie zijn afspraken gemaakt over de wijze van samenwerking en financiering van projecten.

Doelmatig waterbeheer

De kosten die voor (de organisatie van) waterbeheer worden gemaakt vloeien voort uit de samenwerkingsovereenkomst die daarover is gesloten tussen partners. Alle partners dragen een bedrag bij op basis van individuele (college-)besluiten. Deze kosten worden tot op heden verantwoord via de begrotingen van de deelnemende gemeenten en niet via de begroting van Regio Hart van Brabant.

Kosten afvalmanagement

De kosten die voor afval worden doorberekend aan de Hart van Brabantgemeenten zijn onder meer de contributieafdracht aan de Vereniging van Contractanten (VvC), de kosten voor alle juridische procedures (afhankelijk van hoeveelheid rechtszaken) en de projectleidersuren die op jaarbasis gemaakt worden ten behoeve van de regio. Deze kosten kunnen gemeenten doorberekenen in de afvalstoffenheffing. Gemeente Tilburg schiet de kosten voor en verrekenend deze aan het einde van het jaar met de regiogemeenten. Deze kosten worden tot op heden verantwoord via de begrotingen van de deelnemende gemeenten en niet via de begroting van Regio Hart van Brabant.

Opening

Jochen Otter

4. Economie

De ambitie van onze regio op het deelprogramma Economie is de volgende:

“In 2020 is Regio Hart van Brabant economisch vitaal en (internationaal) concurrerend. We verzilveren economische kansen en hebben oog voor de transitie naar het vergroenen van de economie en het optimaal functioneren van de inclusieve arbeidsmarkt. Onze regio heeft een koppositie (in toegevoegde waarde, omzet, aantallen werkzame personen en imago) in de sectoren Smart Industry, Logistiek en Leisure. Onderwijsinstellingen hebben tenminste in alle genoemde economische speerpuntsectoren en in de zorgsector opleidingen in onze regio die toeleiden naar de arbeidsmarkt. Bedrijven, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners en overheid werken daarvoor samen in Midpoint Brabant. In 2020 heeft dat programma, door de investering van alle stakeholders, een omvang die minimaal het vijfvoudige is van de door de overheid erin geïnvesteerde bijdrage per inwoner.”

Bron: Strategische Meerjarenagenda 2016-2020

Om deze ambitie waar te maken blijven we alert op het aanscherpen van de focus van ons economisch ontwikkelprogramma. Nieuwe tijden, waarin digitalisering, dataficatie, automatisering en robotisering voor disruptieve innovaties zorgen, vragen om samenwerking aan de economie van de toekomst. Dat betekent onder meer voorbereiden op en werk maken van nieuwe product/markt-combinaties en zorgen voor voldoende en goed opgeleid talent, dat floreert in een snel veranderende arbeidsmarkt.

4.1 Verbinding Regio Hart van Brabant – Midpoint Brabant

Het economische ontwikkelprogramma hebben we als regio belegd bij de *multi helix*-samenwerking met ondernemers, kennisinstellingen en omgevingspartners in Midpoint Brabant. Daar werken we samen aan het initiëren en versterken van ecosystemen van innovatie en ondernemerschap. Zodoende realiseren we economische groei en een grote multiplier op de investeringen aan de voorkant. De basisorganisatie van Midpoint Brabant wordt gefinancierd door bijdragen uit de regiogemeenten.

De overheid participeert via Regio Hart van Brabant in Midpoint Brabant en heeft daarin vertegenwoordigers in het algemeen bestuur en in alle stuurgroepen op de verschillende programma's. De burgemeester van Tilburg is voorzitter van zowel het algemeen bestuur van Regio Hart van Brabant als het algemeen bestuur van Midpoint Brabant. Het portefeuillehouderoverleg Economie vormt een logisch schakelpunt tussen de publieke regiotafel en de vertegenwoordiging vanuit Regio Hart van Brabant in Midpoint Brabant voor de voorbereiding van en terugkoppeling uit de stuurgroepen en het algemeen bestuur.

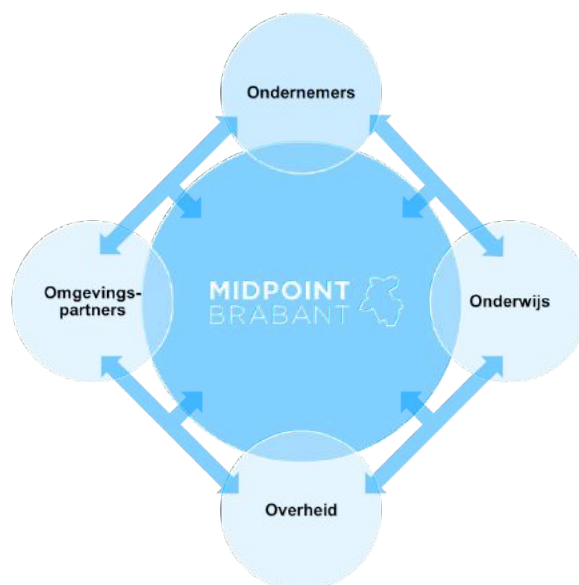
Daarnaast heeft Regio Hart van Brabant als partner in het economisch ontwikkelprogramma van Midpoint Brabant eigenstandige taken en bevoegdheden, vanuit haar ruimtelijke rol in het openbaar domein, die rechtstreeks bijdragen aan het creëren van een vitaal economisch klimaat. Navolgend wordt op beide programma's ingegaan.

4.2 Programma Midpoint Brabant

In economisch opzicht kan onze regio als groeibriljant worden aangeduid. We zijn gelegen aan een belangrijke logistieke en industriële as, hebben (vooralsnog) voldoende ruimte voor bedrijven, kennen een pluriforme en daardoor veerkrachtige economie, met relatief veel midden- en kleinbedrijf, herbergen veel kennisinstellingen en mede daardoor veel jong talent, en liggen in een omgeving met een uitstekend leef- en leusureklimaat. Een goede uitgangspositie dus, echter ook met bedreigingen: in vergelijking met andere stedelijke regio's in Nederland blijft het aantal *start-ups* en *scale-ups* nog achter, evenals investeringen in *Research & Development*, en we spelen nog onvoldoende in op de snel groeiende (nieuwe) zakelijke dienstverlening. Verder hebben we last van schaarste op de arbeidsmarkt, vertrekt het eerdergenoemde jonge talent na het afstuderen vaak naar elders (*braindrain*) en zorgt onze pluriforme economie ervoor dat we soms worstelen met ons diffuus profiel. Ondertussen verandert de wereld om ons heen in rap tempo onder invloed van de vierde grote industriële revolutie en staan we voor maatschappelijke uitdagingen en '*grand global challenges*'. Redenen waarom we als Midpoint Brabant samen met onze stakeholders de focus op ons economisch ontwikkelprogramma nader scherp hebben gesteld.

Om klaar voor de toekomst te zijn investeren we in een '*smart economy*', wat staat voor: innovatief (technologisch én gedragswetenschappelijk), duurzaam en inclusief. Dat doen we vanuit de *multi helix*-samenwerking van overheid, ondernemers, onderwijs en omgevingspartners georganiseerd in Midpoint Brabant. We initiëren en versterken samen ecosystemen van innovatie en ondernemerschap, middels:

- | een programma (met één onderscheidend *thema*);
- | gericht op verschillende *toepassingsgebieden*;
- | en de inzet van concrete *tools* waarmee we het ecosysteem versterken.

Thema: Smart Services

Midpoint Brabant maakt zich sterk voor een toekomstgerichte *Smart Economy*. Onze regio heeft de kans zich te onderscheiden met nieuwe vormen van dienstverlening en het ontwikkelen van daarbij behorende nieuwe businessmodellen. We noemen dat *Smart Services*; een modern en onderscheidend centraal thema voor het Midpoint Brabantprogramma. In samenwerking met slimme partners zoals Mindlabs en JADS richten we ons op nieuwe toepassingen van digitale en open data. In samenwerking met onze bedrijven werken we projecten op die bijdragen aan het 'smarter' maken van de economie. Die samenwerkingen leveren innovaties op die economische en maatschappelijke meerwaarde hebben. In onze eigen regio en bij voorkeur ook regio-overstijgend. We beperken ons sowieso niet tot regiogrenzen: waar bovenregionale strategische positionering gewenst is, dan wel waar bovenregionaal relevante partners gevonden kunnen worden, werken we 'grensontkennend' samen.

Toepassingsgebieden

Midpoint Brabant zou Midpoint Brabant niet zijn als het het centrale thema en programma niet zou vertalen naar concrete toepassingsgebieden en naar projecten- en bedrijvendynamiek. De toepassingsgebieden betreffen sectoren waarin de regio van oudsher goed is en waar kansen bestaan voor verdere groei (*smart industry, smart logistics, leisure*) en waarin de regio ambitie heeft om beter te presteren dan we in het verleden deden (nieuwe zakelijke dienstverlening).

Onze projecten staan in het teken van *new business, human capital* en verduurzaming. Innovatie is daarbij de rode draad. Vanuit het programmabureau zetten we centraal in op imago, profilering en communicatie.

Binnen Smart Logistics richten we ons op de *digital supply chain, pitch logistics* (logistieke *start-ups*) en synchromodaliteit. Bij Smart Industry zetten we in op simulatie, *augmented* en *virtual reality*, slim onderhoud en flexibele productietechnologie. Ons leisureprogramma kent de ontwikkellijnen co-recreation en Een Gezond Leisureklimaat. Het programma voor nieuwe zakelijke dienstverlening ontwikkelen we in de loop van 2018 en kan in 2019 van start.

Verduurzaming is een natuurlijk onderdeel van ons denken en doen. Via vermindering van materiaalgebruik, meer recycling en optimalisatie van hulpbronnen werken we aan een circulaire economie.

Via ons *human capital*-programma werken we aan een veerkrachtige arbeidsmarkt, waarin we vraaggericht opereren op basis van sectoranalyses. We maken *human capital*-agenda's voor logistiek, *leisure* en techniek (industrie). Zodoende investeren we in het ontwikkelen van nieuwe opleidingen en doorlopende leerlijnen die aansluiten bij de praktijk, en maken we *matches* via transfer- en mobiliteitscentra.

Tools

Om de projecten- en bedrijvendynamiek in onze regio te vergroten, richt Midpoint Brabant *tools* in die zowel onze eigen programma's als het ecosysteem als geheel faciliteren. Het gaat daarbij om de volgende onderdelen.

Start-up- en scale-up-ondersteuning

De zes instellingen voor hoger onderwijs in Brabant zetten, samen met de BOM en de provincie Noord-Brabant in 2018 een programma op voor *start-up*-ondersteuning: de Brabant Startup Alliance. De BSA beoogt samenwerkingsafspraken te maken met de vier regionale economische ontwikkelingsmaatschappijen in Brabant, waaronder Midpoint Brabant. De vier regio's zijn verantwoordelijk voor het inrichten van regionaal instrumentarium in aansluiting op de BSA, bestaande uit adviseurs die starters *scouten* en *screenen* in samenwerking met de regionale kennisinstellingen. Zodoende helpen we kansrijke, kennisintensieve en innovatieve starters met het valideren van hun businessmodel en leiden we ze waar nodig door naar het nieuwe Brabantse Startup Fonds. Midpoint Brabant voorziet voor onze regio twee tot tweeëneenhalf adviseurs aan te stellen en de kosten te dekken uit de eigen begroting en een cofinanciering.

Cluster- en netwerkvorming

In onze 'clubhuizen' (Huis van de Logistiek, Gate2, House of Leisure) bieden we een inspirerend programma aan voor en door onze partners. Bovendien zetten we in op het ontwikkelen van een *community* en programma voor ondernemerschap en innovatie in Station88.

Daarnaast participeren we op strategisch niveau in Brainport Network en zoeken we actief verbinding met partners zoals andere Brabantse regionale ontwikkelingsmaatschappijen, provincie, ministerie van Economische Zaken en de BOM.

Financiering (en advies)

Samen met Regio Hart van Brabant maken we (net als in voorgaande jaren) middelen vrij voor de inzet van twee adviseurs voor enerzijds projectfinanciering en anderzijds bedrijfsfinanciering. We helpen bij het in beeld brengen van kansrijke subsidiestromen en bieden via de financieringscommissie gerichte toegang tot financiering via banken of *crowdfunding*. Daarnaast investeren we, met de provincie, andere Brabantse regio's en De Efteling en Libéma, in het Leisure Ontwikkelfonds (LOF), waarvan de *scouting* is ondergebracht bij Midpoint House of Leisure. Verder voeren we in mandaat van de provincie een paragraaf uit van de Subsidieregeling Economie en Innovatie: Versterking *social innovation* in Midden-Brabant (de opvolger van het Regionaal Economisch Actie Programma, REAP). De regeling steunt projecten die een structurele regionaal-economische bijdrage leveren aan onze regio.

Acquisitie

Ter bevordering van de bedrijvendynamiek zetten we de acquisitieactiviteiten voort, in samenwerking met de BOM, om nieuwe bedrijvigheid passend bij ons regionaal profiel binnen te halen. Internationaal zetten we in op relatiemanagement, beurzen en ons Soft Landing Program (begeleiding van potentiële nieuwe vestigers uit het buitenland).

Regio- en sectorpromotie

Samen met Regio Hart van Brabant beschikken we over twee (*parttime*) communicatiedeskundigen in eigen huis. Zij dragen zorg voor het vieren van onze successen en het uitdragen van onze resultaten met een passende Midpoint Brabant branding. We trekken samen op met Citymarketing Tilburg, verenigen lobbykennis en –kracht waar nuttig, profileren ons via Dear Future en organiseren, samen met Regio Hart van Brabant, een Midpoint Brabant Tour voor raads- en collegeleden. Op sectorniveau ‘*hosten*’ we belangwekkende symposia en events.

Al met al richt Midpoint Brabant zich in 2019 met een scherpere focus (Smart Services voor een Smart Economy) op het toekomstbestendig maken van de economie. We verleggen ons perspectief van 2020 naar 2025, waardoor we meer strategische lading aan de agenda geven. We blijven concreet in onze *drive* om succesvolle projecten op te werken in bekende toepassingsgebieden: *smart industry*, *smart logistics*, *leisure* en nieuwe zakelijke dienstverlening. Met innovatie als rode draad, richten we ons op het ontstaan van *new business* en hebben daarbij aandacht voor het verduurzamen van de economie en *human capital*. Onze (project)successen dragen we met veel meer kracht uit. We bedenken, we doen en we boeken succes: Dream it. Do it. Make it.

***Dream it.
Do it.
Make it.***

4.3 Begroting en dekking

Begroting Midpoint Brabant			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Economie	1.222.080		
Smart Services – Programmamanager	115.000		N 115.000
Smart Services – Werkbudget	15.000		N 15.000
Smart Logistics – Programmamanager	115.000		N 115.000
Smart Logistics – Werkbudget	15.000		N 15.000
Smart Industry – Programmamanager	115.000		N 115.000
Smart Industry – Werkbudget	15.000		N 15.000
Leisure – Programmamanager	115.000		N 115.000
Leisure – Werkbudget	15.000		N 15.000
Leisure Ontwikkelfonds	100.000		N 100.000
Human Capital – Programmamanager	115.000		N 115.000
Acquisitie – Programmamanager	115.000		N 115.000
Acquisitie – Werkbudget	20.000		N 20.000
Internationalisering – Expat Center	40.000		N 40.000
Start-upondersteuning – BSA	230.000		N 230.000
Projectfinanciering – Adviseur	67.680		N 67.680
Bedrijfsfinanciering – Adviseur	14.400		N 14.400
Ondernemerschap & Innovatie	165.000		
Proeftuinen	20.000		N 20.000
Profilering – Dear Future	35.000		N 35.000
Profilering – Midpoint Brabant Tour	5.000		N 5.000
Plek – MCSI	25.000		N 25.000
Programmering – Station88	80.000	25.000	N 55.000
Bijdrage gemeenten aan Midpoint Brabant		1.108.523	V 1.108.523
Cofinancieringsopgave Tilburg BSA		115.000	V 115.000
Cofinancieringsopgave algemeen		138.557	V 138.557
Totaal	1.387.080	1.387.080	0

De bijdrage voor circulaire economie/MOED (€ 115.000) is opgenomen onder het hoofdstuk Leefomgeving & Milieu.

Begroting Midpoint Brabant Subsidieregeling Economie en Innovatie			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Projectbudget	296.000		N 296.000
Programmamanagement	74.000		N 74.000
Bijdrage provincie		200.000	
Gemeente Tilburg		85.000	
Overige Hart van Brabantgemeenten		85.000	
Totaal	370.000	370.000	0

Voor de Subsidieregeling Economie en Innovatie geldt dat het programmamanagement (een dag per week) uit het REAP-budget zelf wordt gedekt en niet via de regionale begroting loopt.

Begroting Midpoint Brabant Veerkrachtige arbeidsmarkt			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Projectbudget	210.511		N 210.511
Programmamanagement	12.500		N 12.500
Bijdrage provincie		100.750	V 100.750
Cofinanciering aanvragers		122.261	V 122.261
Totaal	223.011	223.011	0

Begroting Midpoint Brabant Een Gezond Leisureklimaat			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Projectbudget	200.000		N 200.000
Bijdrage provincie		100.000	V 100.000
Regio Hart van Brabant		80.000	V 80.000
Cofinanciering aanvragers		20.000	V 20.000
Totaal	200.000	200.000	0

4.4 Programma Regio Hart van Brabant

Vanuit Regio Hart van Brabant hebben we met name een rol in het formuleren van voorwaardenscheppend ruimtelijk en economisch beleid voor een vitaal economisch klimaat. Dat betekent dat we door regionale afspraken te maken over bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel ervoor zorgen dat kansen kunnen worden benut en er tevens geen leegstand ontstaat. Ook bereikbaarheid en duurzaamheid zijn tegenwoordig onlosmakelijk met bedrijvigheid verbonden. Onze inzet op dit fysieke domein kwam al aan de orde onder Leefomgeving & Milieu.

Een belangrijke gezamenlijke leidraad is de Ruimtelijke Economische Agenda (REA) Smart Verbonden, die samen met de regio West-Brabant en de provincie Noord-Brabant, en in afstemming met het Rijk (in het kader van het MIRT) in 2017 is geformuleerd en vastgesteld. De centrale thema's waarop we gezamenlijk inzetten zijn Circulaire Maakindustrie en Smart Logistics. De uitvoering van de hierin genoemde prioritaire projecten, onder andere inzake de A58, logistieke knooppunten Moerdijk en Tilburg, spoor en HOV, *smart logistics* en digitale infrastructuur, zullen ook in 2019 vervolgcities vergen en de inzet van mensen en middelen. Vanuit de regiobegroting leveren we een bijdrage ter hoogte van € 20.000. Dit onder de voorwaarde dat ook vanuit de GGA-begroting en de begroting van de gemeente Tilburg aan het regio-overstijgend project wordt bijgedragen.

Er is een algemeen werkbudget Economie dat beperkt ruimte geeft om waar nodig externe expertise in te kopen om onze publieke faciliterende rol c.q. dienstverlening in te vullen. Daarbij gaat het onder andere om het uitvoeren van een koopstromenonderzoek, een actualisatie van de inventarisatie verblijfsaccommodaties en het (mede) ontwikkelen van nieuwe wandel- en fietsroutes (in combinatie met vaarroutes).

Ten behoeve van de ontwikkeling van die routes participeren we ook in het Routebureau Brabant. De kosten voor beheer en onderhoud van die routes worden met de individuele gemeenten verrekend. De kosten voor productontwikkeling en de profilering als routeprovincie worden uit de regionale middelen gedekt.

Verder wordt vanuit het publieke domein financiële en bestuurlijke ondersteuning verleend voor de ontwikkeling van Een Gezond Leisureklimaat. Dit integrale programma wordt in 2018 tot en met 2020 uitgevoerd samen met de provincie, de waterschappen, kennisinstellingen, omgevingspartners zoals BMF en Brabants Landschap en een netwerk van grote en kleine ondernemers.

Het zwaartepunt ligt op het creëren van een robuust klimaat (klimaatbestendigheid) en daaraan gekoppeld, aanpalende thema's *leisure*, natuur-landschap en stad-land-relatie. Daartoe zetten we in op een bewuste leisuresector, een actieve leisuresector, leren door te doen (*pilots*) en profilering.

De uitvoering en aansturing hiervan is onderdeel van het integraal leisureprogramma, dat (samen met het programma co-recreation) is ondergebracht bij Midpoint Brabant. Op basis van een in december 2017 aangegane prestatieovereenkomst tussen Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant wordt in de periode 2018 tot en met 2020 jaarlijks € 80.000 uit de regiobegroting hiervoor beschikbaar gesteld. De provincie en de waterschappen Brabantse Delta en De Dommel dragen samen € 120.000 bij aan Midpoint Brabant ter ondersteuning van dit programma (zie hiervoor paragraaf 4.3 Begroting en dekking Midpoint Brabant).

In opdracht van Regio Hart van Brabant is in aansluiting op het bidboek een verkennings- en haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Daarin is gezocht naar de symbiose tussen de identiteit, de doelgroep en de beleving als kader voor het ontplooiën van samenhangende *leisure*-activiteiten. Als (tussen)resultaat zijn er kanskaarten geformuleerd waarin verbinding is gemaakt tussen landschap, leefwereld en *leisure* enerzijds en ontspanning, zingeving, educatie en economie anderzijds. Op basis van verdere bespreking met *stakeholders* en in bestuurlijke gremia moet duidelijk worden op welke projecten en met de inzet van welke middelen de komende jaren wordt ingezet.

Zoals hiervoor aangegeven maken we ook vanuit Regio Hart van Brabant (net als in voorgaande jaren) middelen vrij voor de inzet van twee adviseurs voor enerzijds projectfinanciering en anderzijds bedrijfsfinanciering.

4.5 Begroting en dekking

Begroting Regio Hart van Brabant Economie			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Ruimtelijke Economische Agenda West-Brabant en Regio Hart van Brabant	20.000		N 20.000
Werkbudget Economie	35.000		N 35.000
Routebureau Brabant – productontwikkeling	5.000		N 5.000
Een Gezond Leisureklimaat	80.000		N 80.000
Doorontwikkeling Van Gogh NP	PM		
Projectfinanciering – Adviseur	32.500		N 32.500
Bedrijfsfinanciering – Adviseur	14.400		N 14.400
Bijdrage van gemeenten aan Regio Hart van Brabant		186.900	V 186.900
Totaal	186.900	186.900	0

5. Bedrijfsvoering

De programmabureaus van Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant werken dagelijks aan meerwaarde voor economie, leefomgeving en maatschappij. Dat doen ze door met een kleine basisorganisatie, in de vorm van netwerksamenwerking, programma's aan te sturen waaruit projecten en activiteiten voortkomen. In die projecten participeren partners uit bedrijfsleven, onderwijs, overheid en maatschappelijke partners.

5.1 Regio Hart van Brabant

De regionale samenwerking tussen de negen Midden-Brabantse gemeenten is geborgd in de gemeenschappelijke regeling Regio Hart van Brabant. De intergemeentelijke samenwerking richt zich door middel van werkprogramma's sociaal en fysiek, op groei van Mens & Maatschappij, respectievelijk Leefomgeving & Milieu. Vanuit de publieke samenwerking in het economisch domein participeren we in Midpoint. We geven (mee) richting aan de economische ontwikkelingsprogramma's en faciliteren deze met passend beleid. Zo dragen de samenwerkende gemeenten bij aan duurzame groei van de drie kapitalen, in samenhang met elkaar.

Goede samenwerking tussen de gemeenten in de regio is niet alleen belangrijk om de gewenste groei te realiseren, het is ook steeds belangrijker voor effectief (lokaal) bestuur. We verzilveren daarmee kansen die we individueel niet, of niet zo goed of snel, kunnen pakken en we bieden uitdagingen het hoofd op een schaalniveau waar dat het beste kan, of het meest efficiënt is. In een aantal gevallen is het zelfs het enige niveau waarop dat kan, omdat partners dat van ons vragen.

Het programmabureau van Regio Hart van Brabant faciliteert de publieke regionale samenwerking. Doordat netwerksamenwerking het leidende principe is en blijft, is de basisorganisatie compact. Als uitgangspunt geldt dat we werken met bestaande ambtelijke capaciteit. Daarmee organiseren we het bestuurlijk en ambtelijk proces, zodat we de juiste partners, projectfinanciering en menskracht mobiliseren om projecten en activiteiten te realiseren.

De begroting 2019 gaat uit van continuering van dezelfde inzet als in 2018. Een *parttime* programmadirecteur en drie *fulltime* programmacoördinatoren vormen een eerste aanspreekpunt en coördinatiepunt voor de drie werkprogramma's op de drie kapitalen. Een secretaresse, een parttime P&C-medewerker en met Midpoint efficiënt gedeelde communicatiekracht maken het programmabureau compleet. Gezamenlijk richten zij zich op het faciliteren van:

- | de bestuurlijke overlegstructuur (met als inzet het behandelen van integrale vraagstukken, naast de portefeuillespecifieke vraagstukken),
- | de ambtelijke voorbereiding van de bestuurlijke overleggen,
- | het komen tot projectdefinitie (inclusief de wijze van sturing op realisatie doelstellingen en verwerving projectbudgetten via ambtelijk opdrachtgeverschap, bestuurlijk trekkerschap en ambtelijk projectleiderschap),
- | de mobilisering van ambtelijke capaciteit voor regionale opgaven.

Het nauw betrekken van de lokale politiek-bestuurlijke gremia is essentieel. Zo faciliteert het programmabureau de betrokkenheid van raden bij de regionale samenwerking via de griffiers. Het proces tot inzet van ambtelijke capaciteit verloopt via de kring van gemeentesecretarissen. Het bestuurlijk proces richting portefeuillehouderoverleggen en eventueel colleges verloopt via de coördinatoren van de portefeuillehouderoverleggen, respectievelijk de interne coördinatoren. Vanzelfsprekend opereert het programmabureau daarbij in samenwerking met de ambtelijke opdrachtgevers, projectleiders en de bestuurlijke trekkers van regionale projecten.

5.2 Begroting en dekking

Begroting Regio Hart van Brabant Bedrijfsvoering			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Programmakosten	100.000		N 100.000
Midpoint Brabant Tour	5.000		N 5.000
Hart van Brabantdagen, -avonden en award	50.000		N 50.000
Marketing en communicatie	45.000		N 45.000
Apparaatskosten	619.420		N 619.420
Personeelskosten	524.420		N 524.420
Accountants-, administratiekosten en specialistische dienstverlening	55.000		N 55.000
Overige apparaatskosten	40.000		N 40.000
Opleidingsbudget	PM		PM
Bijdragen van gemeenten aan Regio Hart van Brabant		719.420	V 719.420
Subtotaal	719.420	719.420	0

Toelichting kosten

Een uitgebreide en verder gespecificeerde toelichting op de geraamde bedrijfsvoeringskosten vindt u terug in bijlage B4.

Toelichting dekking kosten

De kosten worden gedekt door een bijdrage waarvan de hoogte is gebaseerd op het aantal inwoners van de gemeenten in Regio Hart van Brabant.

5.3 Midpoint Brabant

De programmamanagementfuncties voor de sectoren en thema's zijn in het hoofdstuk Economie opgenomen. De basisorganisatie, niet zijnde de genoemde programmamanagementfuncties, is in dit hoofdstuk opgenomen.

Midpoint Brabant realiseert een flinke vermenigvuldigingsfactor op de publiek in haar basisorganisatie geïnvesteerde middelen. Dat gebeurt binnen het programma in de projecten, waarin bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en andere partners met mensen en middelen investeren. We kunnen dit zien als een cofinancieringsopgave. Om budgettaire redenen heeft Midpoint Brabant de afgelopen jaren ook een cofinancieringsopgave voor zichzelf benoemd in de dekking van de kosten van haar basisorganisatie. Ook in 2019 is het noodzakelijk om zoveel mogelijk cofinanciering binnen te halen. Cofinanciering op organisatiekosten is het meest logisch te realiseren 'dichtbij de projecten', dus op kosten voor programmamanagement. U vindt deze opgave terug in hoofdstuk 4 Economie. Maar ook voor de directie en de financiële administratie geldt dat een deel van de kosten uit andere geldstromen kunnen worden gedekt.

5.4 Begroting en dekking

Begroting Midpoint Brabant Bedrijfsvoering			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Programmakosten	87.500		N 87.500
Marketing en communicatie	40.000		N 40.000
Samenwerking partnerregio's	42.500		N 42.500
Vergaderkosten	5.000		N 5.000
Apparaatskosten	637.120	144.500	N 492.620
Personeelskosten	520.120	119.250	N 400.870
Accountantskosten	20.000		N 20.000
Overige apparaatskosten	97.000	25.250	N 71.750
Bijdrage van gemeenten aan Midpoint Brabant		580.120	V 580.120
Subtotaal	724.620	724.620	0

Toelichting kosten

Een uitgebreide en verder gespecificeerde toelichting op de geraamde bedrijfsvoering kosten vindt u terug in bijlage B5.

Toelichting dekking kosten

De kosten worden gedekt door gemeentelijke bijdragen waarvan de hoogte is gebaseerd op het aantal inwoners van de gemeenten in Regio Hart van Brabant.

6. Paragrafen

Met de invoering van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in 2004 zijn met betrekking tot de verslaggeving een aantal verplichte paragrafen (beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten) voorgeschreven, te weten: Lokale Heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid en Rechtmatigheid. Niet alle paragrafen zijn van toepassing voor Regio Hart van Brabant.

Regio Hart van Brabant ontwikkelt zich tot een regio waarin initiatieven worden genomen, die leiden tot het oppakken van gemeenschappelijke projecten (de werkagenda). Dit heeft gevolgen voor de wijze waarop een en ander moet worden georganiseerd. Het takenpakket van Regio Hart van Brabant verbreedt zich van overleg naar overleg en sturing van gemeenschappelijke projecten. Met ingang van 2015 verloopt ook de bestuurlijke sturing op de uitvoering van de regionale jeugdhulptaken via Regio Hart van Brabant. Daartoe is een deelbegroting opgesteld (paragraaf 2.4).

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is om financiële tegenvallers op te vangen om de taken voort te kunnen zetten, noemen we het weerstandsvermogen. De risico's die niet verzekerd zijn of worden afgedekt door reserves, voorzieningen of overige middelen zijn van belang voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Tegenover deze financiële risico's staat de weerstandscapaciteit. Deze capaciteit betreft (financiële) middelen waarover de gemeenschappelijke regeling kan beschikken om risico's te kunnen opvangen zonder dat de inzet van deze (financiële) middelen noodgedwongen leidt tot beleidswijzigingen. Het begrip weerstandsvermogen gaat derhalve over de verhouding tussen deze risico's en de weerstandscapaciteit, zodat de gezondheid van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling kan worden bepaald, nu en op termijn.

De financiële positie van Regio Hart van Brabant kan worden beoordeeld vanuit een tweetal gezichtspunten. Namelijk vanuit de jaarlijkse exploitatie en via beoordeling van de vermogenspositie. Het saldo van de jaarlijkse exploitatie-uitgaven en -inkomsten van Regio Hart van Brabant wordt gedekt via een bijdrage van de deelnemende gemeenten. Van cofinanciering van bepaalde projecten voor Jeugdhulp is nog geen sprake. De vermogenspositie van Regio Hart van Brabant bestaat uit een bescheiden algemene (vrije) reserve. De algemene reserve is gemaximeerd op 10% van de totale begrote bruto lasten begroting jaar t+1 exclusief lasten Jeugdhulp. De algemene (vrije) reserve per 31 december 2017 bedraagt € 56.436 (indien de jaarstukken 2017 conform worden vastgesteld). Het volledige overzicht van de reserves staat in de financiële begroting.

De lasten inzake Jeugdhulp worden gedekt uit de integratie uitkering / uitkering gemeentefonds die via de deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling worden voldaan. De voor- of nadelige saldi aan het einde van het boekjaar worden verrekend met de deelnemende gemeenten.

Bij Regio Hart van Brabant zijn verder geen vaste activa, voorzieningen of vreemd vermogen aanwezig en worden deze ook voor de nabije toekomst niet verwacht. Regio Hart van Brabant heeft alleen een rekening-courant verhouding met een bankinstelling waarmee alle financiële mutaties worden afgewikkeld.

Relatie Midpoint Brabant

Regio Hart van Brabant en de stichting Midpoint Brabant zijn gelieerd. Midpoint Brabant stuurt op de realisatie van economische ontwikkelingsprojecten. In sommige gevallen worden projecten uit in zelfstandige stichtingen of andere entiteiten, zoals bv's. De betrokkenheid van Midpoint Brabant bij die entiteiten varieert: soms financiert Midpoint Brabant ze (deels), soms neemt ze zitting in het bestuur, soms participeert ze.

De daaraan verbonden risico's worden voor Regio Hart van Brabant als gering ingeschat. Het algemeen bestuur van Regio Hart van Brabant bewaakt de risico's op eventuele financiële en bestuurlijke aansprakelijkheid.

6.2 Financiering

De Regio Hart van Brabant heeft geen afzonderlijk Treasurystatuut, maar heeft de relevante bepalingen opgenomen in de geldende beheersverordening. De *treasury*-activiteiten zijn zeer beperkt. De geldstromen van Regio Hart van Brabant hebben bijna volledig betrekking op de afdrachten van de gemeenten aan de GR, waarvoor de GR de regionale jeugdzorg uitvoert. De uitgaande geldstromen hebben bijna alleen betrekking op de betalingen in het kader van de Jeugdzorg. Ten behoeve van deze geldstromen is een bankrekening geopend bij de BNG Bank. De inkomende geldstromen zijn voldoende om de noodzakelijke betalingen te kunnen verrichten. Er worden geen kortlopende of langlopende leningen opgenomen.

Het kabinet heeft het schatkistbankieren ingevoerd. Dit betekent voor decentrale overheden, waaronder gemeenschappelijke regelingen als Regio Hart van Brabant, dat zij hun overtollige liquide middelen moeten aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Schatkistbankieren krijgt een wettelijke basis in de wet Financiering decentrale overheden (Fido). Het ministerie vergoedt een minimale rente over de tegoeden die bij de schatkist gestald zijn.

6.3 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering heeft als reikwijdte de organisatie van Regio Hart van Brabant, hetgeen niet alleen de ambtelijke organisatie maar ook de bestuurlijke organisatie omvat. De burger verwacht van een gemeenschappelijke regeling dat de beschikbaar gestelde middelen rechtmatig, doelmatig en doeltreffend besteed worden, dat de gemeenschappelijke regeling een betrouwbare partner is en transparant is. Deze verwachtingen zijn tevens criteria voor de bedrijfsvoering.

Regio Hart van Brabant is een overleg- en uitvoeringsplatform waarbinnen de deelnemende gemeenten – uitgaande van het beginsel van autonomie van het lokale bestuur – de regionale samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van regionale Jeugdhulp bespreken en daar vorm aan geven, omdat de samenhang van een aantal strategische en ordenende taken daarom vraagt. Er is sprake van een lichte overlegstructuur als kader om de feitelijke samenwerking in portefeuillehouderoverleggen vorm te geven.

De bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van het overlegplatform van Regio Hart van Brabant. De verantwoordelijkheid voor de organisatie berust primair bij het algemeen bestuur. De burgemeesters van de deelnemende gemeenten vormen het algemeen bestuur.

Ten behoeve van de ondersteuning van het algemeen bestuur en het dagelijkse management van het programma is een programmabureau van beperkte omvang ingericht. Het programmabureau coördineert het proces zoals boven omschreven. Daarnaast geeft het sturing aan realisatie van regionale ambities. Deze ambities zijn verwoord in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020 en worden jaarlijks verder uitgewerkt naar programma's en projecten. Verder is nog sprake van de uitvoering van enkele doorlopende projecten en vervolgactiviteiten. Ongeveer de helft van de activiteiten waarop gestuurd wordt vanuit Regio Hart van Brabant betreft zogenaamde algemene publieke samenwerkingsopgaven, zoals de regionale sociale agenda. De andere helft betreft samenwerkingsopgaven die faciliterend zijn aan het programma van het regionale *triple helix*-samenwerkingsverband Midpoint Brabant. Dit zijn projecten met een hoofdzakelijk economisch karakter.

De gemeente Tilburg zorgt voor een adequate werkplek met alle bijbehorende randvoorwaarden op locatie bij Midpoint Brabant.

De administratieve werkzaamheden ten behoeve van het opstellen van de ontwerpbegroting en –rekening, evenals het beheer van de vermogenswaarden, alsook de bewaring van archiefbescheiden conform gemeentewet worden door het algemeen bestuur, op basis van een dienstverleningsovereenkomst, opgedragen aan de gemeente Tilburg.

7. Begroting en financiering

7.1 Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten per onderdeel per begroting.

Vergelijkende cijfers 2017 – 2019 (Regio Hart van Brabant)

Totaaloverzicht						
Thema	Realisatie 2017		Begroting 2018		Begroting 2019	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	€	€	€	€	€	€
Mens & Samenleving	331.366	-	560.000	-	515.000	-
Jeugdhulp	-*		80.623.000		75.658.285	-
Leefomgeving & Milieu	543.995	-	344.023	-	1.153.176	-
Economie	58.585	-	366.000	-	186.900	-
Bedrijfsvoering	673.533	-	696.500	-	719.420	-
Totaal	1.607.479	0	82.589.523	0	78.232.781	0
Dekking uit bijdragen gemeenten	-	1.283.330	-	1.733.500	-	1.787.486
Dekking uit cofinanciering	-	115.023	-	233.023	-	787.010
Bijdrage gemeenten Jeugdhulp	-	-*	-	80.623.000	-	75.658.285
Dekking uit Reserve	-	226.424	-	n.v.t.	-	n.v.t.
Subtotaal	0	1.624.777	0	82.589.523	0	78.232.781
Totaal	0	17.298**		0		0

* Ten tijde van het opstellen van de begroting 2019 waren de realisatiecijfers van Jeugdhulp 2017 nog niet bekend.

** Van het te bestemmen resultaat is voorgesteld € 17.298 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Begroting Regio Hart van Brabant				
	Lasten	Baten uit gemeentelijke bijdragen	Overige baten	Onttrekking reserves
Thema	€	€	€	€
Mens & Samenleving	515.000	515.000	0	0
Jeugd	75.658.285	0	75.658.285	0
Leefomgeving & Milieu	1.153.176	366.166	787.010	0
Economie	186.900	186.900	0	0
Bedrijfsvoering – programma	100.000	100.000	0	0
Bedrijfsvoering – apparaat	619.420	619.420	0	0
Totaal exclusief btw	78.232.781	1.787.486	76.445.295	0

Begroting Midpoint Brabant Thema's				
	Lasten	Baten uit gemeentelijke bijdragen	Overige baten	Cofinancieringsopgave
Thema	€	€	€	€
Mens & Samenleving	0	0	0	0
Leefomgeving & Milieu	115.000	115.000	0	0
Economie	1.387.080	1.108.523	25.000	253.557
Subsidieregeling Economie en Innovatie	370.000	0	370.000	0
Veerkrachtige arbeidsmarkt	223.011	0	223.011	0
Een Gezond Leisureklimaat	200.000	0	200.000	0
Bedrijfsvoering	724.620	580.120	144.500	0
Totaal exclusief btw	3.019.711	1.803.643	962.511	253.557

7.2 Geprognosticeerde balans 2018 Regio Hart van Brabant

Geprognosticeerde balans	Prognose balans 31-12-2018
	€
Vorderingen	
Op openbare lichamen	1.612.017
RC verhouding met het Rijk	13.809.177
RC verhouding overige niet-fin.instellingen	129.697
Overig	2.121.649
Overige uitzettingen	-
Totaal Vorderingen	17.672.540
Liquide middelen	
Liquide middelen	72.500
Totaal Liquide middelen	72.500
Totaal ACTIVA	17.745.040
Eigen vermogen	
Algemene reserve	56.436
Bestemmingsreserves	0
Saldo van rekening	0
Totaal Eigen vermogen	56.436
Vlottende schulden	
Overig	17.493.158
Totaal Vlottende schulden	17.493.158
Overlopende passiva	
Verplichtingbegrotingsjaar voor volgend begrotingsjaar	43.782
Vooruit ontvangen bijdragen Rijk	151.665
Totaal Overlopende passiva	195.446
Totaal Passiva	17.745.040

7.3 Reservepositie 2017-2022

Ontwikkeling reservepositie	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2020	31/12/2021	31/12/2022
	€	€	€	€	€	€
Algemeen	56.436	20.949	20.949	20.949	20.949	20.949
Overheveling	0	0	0	0	0	0
	56.436	20.949	20.949	20.949	20.949	20.949

7.4 Dekkingsgronden via bijdragen regiogemeenten (m.u.u. thema Jeugdhulp)

De gemeentelijke bijdrage op basis van het inwoneraantal is geïndexeerd, conform afspraak in de gezamenlijke raadsvergadering van 2016. Hiervoor is de CPB-index Prijs Bruto Binnenlands Product voor 2019 gehanteerd (publicatie maart 2018). Deze is vastgesteld op 2,4%. De inwonersaantallen zijn gebaseerd op de meest recente inwonersaantallen van het CBS.

Dekking voor het uitvoeringsjaar 2019 van Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant						
Gemeenten Regio Hart van Brabant	Aantal inwoners*	Bijdrage p.i. 2018***	Bijdrage p.i. 2019***	Regio Hart van Brabant	Midpoint Brabant	Totaal
		€	€	€	€	€
Dongen	25.773	4,07	4,17	107.473	107.473	214.946
Gilze en Rijen	26.327	4,07	4,17	109.784	109.784	219.568
Goirle	23.554	4,07	4,17	98.220	98.220	196.440
Heusden**		101.757	n.v.t.	104.199	104.199	208.398
Hilvarenbeek	15.366	4,07	4,17	64.076	64.076	128.152
Loon op Zand	23.126	4,07	4,17	96.435	96.435	192.870
Oisterwijk	26.163	4,07	4,17	109.100	109.100	218.200
Tilburg	215.631	4,07	4,17	899.181	899.182	1.798.364
Waalwijk	47.726	4,07	4,17	199.017	199.017	399.034
Totaal	403.666			1.787.486	1.787.486	3.575.972

* Op basis van inwonertallen per gemeente door het CBS (publicatie 28 februari 2018).

** De gemeente Heusden draagt lumpsum bij aan de regionale samenwerkingsambitie. In 2018 bedraagt de lumpsum per samenwerkingsverband € 101.757. Deze lumpsumbijdrage is verhoogd met de indexatie. De afwijkende afspraak met de gemeente Heusden vloeit voort uit het feit dat deze gemeente (soms noodgedwongen) participeert in twee regionale verbanden: Midden-Brabant en Noordoost-Brabant. De gemeente Heusden neemt niet aan iedere beleidspartefeuille in Regio Hart van Brabantverband deel. De bijdrage van Heusden is met gelijke tred met de andere bijdragen verhoogd.

*** De bijdrage 2019 is berekend om de verwachte noodzakelijke budgetten voor uitvoering van de programmalijnen te kunnen dekken, zie paragraaf 7.1. Dit levert (inclusief indexering volgens CPB-indexprijs bruto binnenlands product) een benodigde bijdrage op van € 4,17 per inwoner per samenwerkingsverband (was in 2018 € 4,07 per inwoner).

7.5 Dekkingsgronden via cofinanciering (m.u.v. thema Jeugdhulp)

Voor het jaar 2019 geldt dat het overgrote deel van de kosten op de begroting van zowel Regio Hart van Brabant als Midpoint Brabant worden gedekt uit de gemeentelijke bijdragen zoals beschreven in paragraaf 7.4. Een deel van de dekking wordt echter gevonden in cofinanciering.

Midpoint Brabant

De begroting 2019 van Midpoint Brabant gaat uit van algemene cofinanciering voor een bedrag van € 138.557 buiten de bijdragen van de gemeenten in Regio Hart van Brabant. Een bijzondere cofinancieringsopgave geldt voor de Brabant Startup Alliance. Daar wordt uitgegaan van een evenredig grote inleg van € 115.000 door de gemeente Tilburg.

7.7 Saldi

De begroting van Regio Hart van Brabant voor 2019 kan sluitend worden gepresenteerd met de inzet van cofinanciering.

Voor Midpoint Brabant geldt een cofinancieringsopgave van € 253.557.

7.8 Btw

De begrote bedragen in de begrotingen van Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant zijn exclusief btw. De in rekening gebrachte btw wordt in eerste instantie voldaan door Regio Hart van Brabant, respectievelijk Midpoint Brabant.

Regio Hart van Brabant

De btw die voor compensatie in aanmerking komt, wordt aan het einde van het boekjaar bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht. De deelnemende gemeenten kunnen deze btw via de declaratie BCF nog ten gunste van het boekjaar declareren waardoor deze per saldo geen meerkosten vormen. Voorwaarde is wel dat de Wet BCF blijft bestaan en dat de Belastingdienst het toepassen van de transparantiemethode goedkeurt. Voor de toepassing van de transparantieregeling voor Jeugdhulp zal de gemeenschappelijke regeling Regio Hart van Brabant een voorstel aan de Belastingdienst voorleggen.

Midpoint Brabant

Ook voor de stichting Midpoint Brabant geldt dat de Belastingdienst geoordeeld heeft dat de koepelvrijstelling van toepassing is en dat de stichting de in rekening gebrachte voorbelasting middels de transparantiemethode, onder de daarvoor in het Besluit BCF gestelde voorwaarden, naar de betreffende gemeenten kan doorschuiven.

7.9 Meerjarenoverzicht 2019–2022

Meerjarenoverzicht 2019 - 2022								
	Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Thema	€	€	€	€	€	€	€	€
Mens & Samenleving	515.000	-	515.000	-	515.000	-	515.000	-
Jeugdhulp	75.658.285	-	76.177.000	-	76.731.000	-	76.731.000	-
Leefomgeving & Milieu	1.153.176	-	1.028.511	-	405.189	-	405.189	-
Economie	186.900	-	186.900	-	186.900	-	186.900	-
Bedrijfsvoering	719.420	-	719.420	-	719.420	-	719.420	-
Totaal	78.232.781	0	78.626.831	0	78.557.509	0	78.557.509	0
Dekking uit gemeentelijke bijdragen	-	1.787.486	-	1.787.486	-	1.787.486	-	1.787.486
Dekking uit cofinanciering	-	787.010	-	662.345	-	39.023	-	39.023
Bijdrage gemeenten Jeugdhulp	-	75.658.285	-	76.177.000	-	76.731.000	-	76.731.000
Totaal	0	78.232.781	0	78.626.831	0	78.557.509	0	78.557.509

Lasten

Vooralsnog is in de meerjarenbegroting voor de jaren tot en met 2022 bij alle thema's (exclusief Jeugdhulp) uitgegaan van een gelijkblijvend uitgavenniveau. Jaarlijks zullen op basis de programma's, welke in nauw overleg met de diverse portefeuillehouderoverleggen worden opgesteld, de lasten worden begroot.

Baten

Vooralsnog is in de meerjarenbegroting voor de jaren tot en met 2022 bij de geprognosticeerde baten uitgegaan van een gelijkblijvend inwoneraantal en van de hoogte van de gemeentelijke bijdrage in 2019. In het najaar van 2019 zal op basis van de bestuursrapportage en de daarin begrepen peilstoekening de definitieve hoogte van de voor 2019 benodigde gemeentelijke bijdrage op basis van het aantal inwoners worden bepaald.

7.10 Taakvelden

Hieronder is de begroting opgenomen van de voorgeschreven taakvelden vanuit de nieuwe BBV. Deze begroting sluit aan met de opgenomen programmabegroting 2019.

Taakvelden (v = voordelig saldo, n = nadelig saldo)	2019	2020	2021	2022
	€	€	€	€
0.1 Bestuur	2.574.496 N	2.449.831 N	1.826.509 N	1.826.509 N
0.8 Overige baten en lasten	78.232.781 V	78.626.831 V	78.557.509 V	78.557.509 V
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	64.858.285 N	63.155.565 N	63.612.040 N	63.612.040 N
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	10.800.000 N	13.021.435 N	13.118.960 N	13.118.960 N
	0	0	0	0

7.11 Indicatoren

Taakveld 6: Sociaal Domein										
	Dongen	Gilze Rijen	Goirle	Heusden	Hilvarenbeek	Loon op Zand	Oisterwijk	Tilburg	Waalwijk	Gemiddelde
Jongeren met jeugdhulp	7,10%	7,10%	7,00%	7,20%	5,00%	9,00%	7,50%	8,30%	8,50%	7,41%
Eenheid: % van alle jongeren tot 18 jaar										
Bron: CBS										
Toelichting: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.										
Jongeren met jeugdbescherming	0,60%	0,60%	1,00%	0,70%	0,30%	0,80%	1,00%	1,40%	0,80%	0,80%
Eenheid: % van alle jongeren tot 18 jaar										
Bron: CBS										
Toelichting: Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.										
Jongeren (t/m 22 jaar) met jeugdreclassering	0,30%	0,60%	-	0,30%	-	0,30%	0,30%	0,40%	0,40%	0,29%
Eenheid: % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar										
Bron: CBS										
Toelichting: Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).										

* percentages zijn afkomstig van 'waarstaatjegemeente.nl' en hebben betrekking op 1^e halfjaar 2017 (Jeugdhulp en Jeugdreclassering) respectievelijk 2^e halfjaar 2016 (Jeugdbescherming).

Bijlage toelichting kosten

In deze bijlage is voor de drie programma's en voor de bedrijfsvoering van Regio Hart van Brabant de bestemming en inhoud van de budgetten uitgesplitst en gespecificeerd.

Paragraaf B1 Mens & Samenleving

In tabel B1 is een uitsplitst overzicht opgenomen van het budget dat in hoofdstuk 2 is opgenomen. De tabellen B1a en B1b omschrijven vervolgens nog waarvoor het geld bedoeld is.

Tabel B1: geraamde kostenposten voor het domein Mens & Samenleving, overzichtstabel

Begroting Regio Hart van Brabant Mens & Samenleving	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Programma Sociaal			
Opdrachtgeverschap 3D (combi)	20.000		N 20.000
Uitvoeringsagenda Jeugd (Jeugd)	50.000		N 50.000
Algemeen budget Wmo (MO)	35.000		N 35.000
Beschermd wonen (MO)	75.000		N 75.000
Faciliteren ontwikkelprogramma (Midpoint Care)	100.000		N 100.000
Ondernemersakkoord (AP)	40.000		N 40.000
MKB United (AP)	25.000		N 25.000
Mobiliteitscentrum / loket Leren en Werken (AP)	20.000		N 20.000
Jeugdwerkloosheidsvrije regio (AP)	40.000		N 40.000
Ouderen (AP)	40.000		N 40.000
Programma Veiligheid			
DITSS	50.000		N 50.000
Districtelijk bestuursadviseur	PM		PM
Budget veilige en leefbare omgeving	20.000		N 20.000
Samenwerking crisisbeheersing	PM	PM	0
Bijdrage van gemeenten aan Regio Hart van Brabant		515.000	V 515.000
Subtotaal	515.000	515.000	0

Tabel B1a: Toelichting op het budget voor het programma Sociaal

Programmalijn Sociaal	Budget	Toelichting
	€	
Algemeen budget (3D)	20.000	Dit budget is beschikbaar om de integratie binnen het sociaal domein mogelijk te maken.
Uitvoeringsagenda Jeugd (Jeugd)	50.000	Het budget is bestemd voor het faciliteren van de bestuurlijke en ambtelijke processen die nodig zijn voor de uitvoeringsagenda voor Jeugd.
Budget Wmo (MO)	35.000	Het budget is bestemd voor het faciliteren van de bestuurlijke en ambtelijke processen en uitvoeringsgerichte activiteiten. Dit budget is nodig om invulling te kunnen geven aan projecten zoals de dementievriendelijke regio. Verder kunnen onderwerpen zoals partnerschap en ontschotting hieruit worden gefinancierd en activiteiten zoals de vermindering van de regeldruk en de gezamenlijke sturing op de inkoop van Wmo (woon)begeleiding.
Beschermd wonen (MO)	75.000	Dit budget is nodig voor de lokale inrichting van sturing op beschermd wonen en/of het vangnet. In 2018 werd hiervoor € 75.000 is begroot, in 2019 is hetzelfde bedrag geraamd. Dit vormt overigens slechts een deel van de totale kosten hiervan, de rest wordt gefinancierd door de gemeente Tilburg.
Ontwikkelprogramma Care (MO)	100.000	In 2018 is gestart om vanuit een pragmatische insteek belangrijke en concrete knelpunten in de zorg op te gaan lossen samen met het Zorgnetwerk Midden-Brabant en eventuele andere partners. Om dit in 2019 te kunnen voortzetten zijn deze middelen nodig. Vanuit de gemeente Tilburg is al in 2017 ingezet op een aanzienlijke cofinanciering van het ontwikkelprogramma Care.
Ondernemersakkoord (AP)	40.000	Ondernemers verbinden zich aan het vraagstuk om de arbeidsreserve in te schakelen. De kosten zijn nodig om de ondernemers hierin te kunnen ondersteunen.
MKB United (AP)	25.000	Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek in 2018 zijn kosten nodig om het platform MKB United in cofinanciering met ondernemers en andere partners te financieren.
Mobiliteitscentrum / loket Leren en Werken (AP)	20.000	In 2018 wordt besloten of en op welke wijze de het loket Leren en Werken en het mobiliteitscentrum in de reguliere werkgeversdienstverlening kan worden opgenomen. De verwachting is dat voor 2019 nog een bedrag nodig is om de uitvoering daarvan goed af te ronden en vorm te geven.
Jeugdwerkloosheidsvrije regio (AP)	40.000	In 2019 zijn de opbrengsten van het programma zo veel als mogelijk structureel ingebed in een reguliere aanpak. De verwachting is dat de middelen nog nodig zijn voor een implementatiefase/overdrachtsfase.
Ouderen (AP)	40.000	Voor de programma-aanpak voor ouderen die in 2018 is ontwikkeld, zijn extra middelen nodig om als cofinanciering te bieden aan regionale/lokale partners.
TOTAAL Sociaal	445.000	

Tabel B1b: Toelichting op het budget voor het programma Veiligheid

Programmalijn Veilig	Budget	Toelichting
	€	
DITSS	50.000	Uitvoering veiligheidsateliers 2019 en overig werkprogramma DITSS 2019. De kosten voor het uitvoeren van de jaarlijks georganiseerde veiligheidsateliers bedragen € 25.000. De overige € 25.000 wordt benut voor het overige deel van het werkprogramma van DITSS.
Budget veilige en leefbare omgeving	20.000	Vanuit dit werkbudget kunnen incidentele kosten worden gedekt en het biedt mogelijkheden om vernieuwende projecten te faciliteren.
Districtelijk bestuursadviseur	PM	Deze post staat gereserveerd om de afspraak te kunnen nakomen die in de veiligheidsregio is gemaakt om mee te betalen aan de kosten van een bestuursadviseur. In 2017 en 2018 waren die kosten geraamd op € 50.000. Omdat nog niet duidelijk is hoe de afspraak hierover in 2019 gaat worden is dit als PM opgenomen.
Samenwerking crisisbeheersing	PM	Sinds enige tijd werken de Hart van Brabantgemeenten (uitgezonderd Heusden) ook samen in crisisbeheersing (voorheen genoemd rampenbestrijding). Vanaf 2018 lopen de eventueel daarmee gemoeide financiële middelen via onze gemeenschappelijke regeling. Voor onze regiobegroting is dat kostenneutraal; er worden gelijke lasten en baten voor opgenomen.
TOTAAL Veiligheid	€ 70.000	

Paragraaf B2 Leefomgeving & Milieu

In tabel B2 is een uitsplitst overzicht opgenomen van het budget dat in hoofdstuk 3 is opgenomen. De tabellen B2a tot en met B2d omschrijven vervolgens waarvoor het geld bedoeld is.

Tabel B2: geraamde posten voor het domein Leefomgeving & Milieu, overzichtstabel

Begroting Regio Hart van Brabant Leefomgeving & Milieu			
	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Dwarsdoorsnijdend (combi-poho)			
Integrale gebiedsopgaven A58-Zone, LDD plus schil en N261/N269	90.000		N 90.000
Huisvesting arbeidsmigranten	20.000		N 20.000
NP Loonse en Drunense Duinen	50.000		N 50.000
Activiteiten regionale programmeringsafspraken	25.000		N 25.000
Aantrekkelijk (poho ROV)			
Uitwerking natuurbod regio	30.000		N 30.000
Huisvesting bijzondere doelgroepen	10.000		N 10.000
Werkbudget ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (ROV)	40.000		N 40.000
Duurzaam (poho M&A)			
Regionale energiestrategie	35.000		N 35.000
Green Deal Gezondheidszorg	11.166		N 11.166
Werkbudget SMILE	25.000		N 25.000
Projectbudget SMILE	747.987		N 747.987
VANG	10.000		N 10.000
Werkbudget	15.000		N 15.000
Verduurzaming woningvoorraad	25.000		N 25.000
Overige			
Circulaire economie (poho EZRT of poho M&A)	10.000		N 10.000
Werkbudget stuurgroep NP LDD	9.023		N 9.023
Bijdrage gemeenten aan Regio Hart van Brabant		386.166	V 386.166
GGA (bijdrage gebiedsgerichte opgaven)		30.000	V 30.000
SMILE (diverse bijdragen)		747.987	V 747.987
Gemeentelijke bijdragen stuurgroep NP LDD		9.023	V 9.023
Subtotaal	1.153.176	1.153.176	0

Tabel B2a: Toelichting op het budget voor het gecombineerde portefeuillehouderoverleg

Combi-poho	Budget	Toelichting
	€	
Integrale gebiedsopgaven A58-Zone, LDD plus schil en N261/N269	90.000	Voor de integrale gebiedsopgaven is vanuit de gemeentelijke bijdragen voor Regio Hart van Brabant € 60.000 begroot. Aanvullend is voorzien in een bijdrage van € 30.000 uit de GGA-begroting. Hiermee komt het budget dat vanuit onze regio beschikbaar is, op € 90.000. Voor elk van de opgaven IG A58-Zone en IG N261/N269 is tenminste € 30.000 voorzien (€ 15.000 per opgave vanuit de GGA-begroting, op voorwaarde van hetzelfde bedrag voor deze twee opgaven vanuit de gemeentelijke bijdrage voor Regio Hart van Brabant). Op basis van vorderingen, integrale afweging en prioritering, besluiten de betrokken poho's in de loop van 2018 over een verdeling van het restbudget à € 30.000 over een of meerdere van de drie opgaven.
Huisvesting arbeidsmigranten	20.000	In 2017 is onderzoek gedaan naar de woonbehoefte arbeidsmigranten. In de loop van 2018 worden vervolgstappen integraal voorgelegd aan het combi-poho, waarna het vervolg ingericht kan worden.
NP Loonse en Drunense Duinen	50.000	We dragen via de stuurgroep NP De Loonse en Drunense Duinen bij aan educatie en voorlichting over het nationaal park. De uitvoering hiervan wordt opgepakt door IVN Brabant. Aanvullend is € 10.000 budget begroot voor de transitie van het NP Loonse en Drunense Duinen naar het Van Gogh Nationaal Park (VGNP).
Activiteiten regionale programmeringsafspraken	25.000	De uitvoering van deze activiteiten zijn nu vaak ten laste gekomen van werkbudgetten. Per 2019 ramen we structureel budget dat jaarlijks voor een of meerdere regionale programmeringsafspraken nodig is.

Tabel B2b: Toelichting op het budget voor het portefeuillehouderoverleg Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting (ROV)

Poho ROV	Budget	Toelichting
€		
Uitwerking natuurbod regio	30.000	In 2018 boden wij een natuurbod aan het provinciaal Groen Ontwikkelfonds aan. Na reactie en hopelijk honorering, dient het uitgewerkt te worden.
Huisvesting bijzondere doelgroepen	10.000	Budget bedoeld als uitvoeringsbudget voor een vervolgopdracht.
Werkbudget ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (ROV)	40.000	Het werkbudget geeft beperkt ruimte om waar nodig externe expertise in te kopen om onze publieke dienstverlening / faciliterende rol in te vullen.

Tabel B2c: Toelichting op het budget voor het portefeuillehouderoverleg Milieu & Afval

Poho M&A	Budget	Toelichting
€		
Regionale energiestrategie	35.000	In 2019 geven we verder uitvoering aan het programma van de Regionale Energiestrategie. Het budget wordt gebruikt om diverse uitvoeringsactiviteiten te faciliteren, zoals een onderzoek naar de warmtevraag, onderzoek naar grootschalige opwek en kennisdeling via de samenwerkdagen.
Green Deal Gezondheidszorg	11.166	De regio heeft in 2017 een <i>green deal</i> gesloten met de gezondheidssector om de komende drie jaar tot een verduurzaming van de sector te komen. Over deze periode van drie jaar dragen we in totaal € 33.500 bij.
Werkbudget SMILE	25.000	We begroten in 2019, aanvullend op de SMILE-begroting, een werkbudget van € 25.000 voor externe inhuur, communicatie, voorlichting en kennisuitwisseling.
Projectbudget SMILE	747.987	Gedurende de loop van het project wordt het projectbudget, verdeeld over vijf werkpakketten (Wp), ingezet door de samenwerkingspartners. Waar in de eerste periode de focus vooral op voorbereiding lag (Wp1), zal in 2019 al volop ingezet worden op kwartiermaken in de wijken (Wp2), de inrichting van de <i>social labs</i> (Wp3) en de opstart van monitoring (Wp4). Gedurende de hele projectduur worden kosten gemaakt op projectmanagement en communicatie (Wp5).
VANG	10.000	Werkbudget voor communicatie, voorlichting en kennisuitwisseling.

Werkbudget	15.000	Bedoeld om kosten te dekken voor nieuwe projecten of aanvullende ambities op lopende projecten op de energietransitie, klimaatadaptatie of circulaire economie.
Verduurzaming woningvoorraad	25.000	Werkbudget voor externe inhuur en communicatie.

Tabel B2d: Toelichting op overige budgetten

Overig	Budget	Toelichting
€		
Circulaire economie (poho EZRT of poho M&A)	10.000	Budget ten behoeve van informatie-uitwisseling, verkenning en facilitair. Mogelijk, na besluitvorming welk poho primaat heeft, als startbudget voor een project.
Werkbudget stuurgroep NP LDD (stuurgroep NP LDD)	9.023	Aanvullend op de uitvoering van regionale opgaven, verzorgt de stuurgroep NP Loonse en Drunense Duinen de coördinatie van projecten ten gunste en beheer van het park. De gemeenten Haaren, Heusden, Loon op Zand, Tilburg en Waalwijk dragen hieraan jaarlijks bij.

Paragraaf B3 Economie

Uitgesplitste overzichten van het budget voor Economie zijn verwerkt in hoofdstuk 4, onder paragraaf 4.3 Begroting en dekking Midpoint Brabant en paragraaf 4.5 Begroting en dekking Regio Hart van Brabant. Daarbij is ook vermeld waarvoor het geld bedoeld is. De betreffende tabellen zullen we niet herhalen in deze bijlage.

Paragraaf B4 Bedrijfsvoering Regio Hart van Brabant

In tabel B4 is een uitsplitst overzicht opgenomen van het budget dat in hoofdstuk 5 is opgenomen. De tabellen B4a en B4b omschrijven vervolgens waarvoor het geld bedoeld is.

Tabel B4: Toelichting op de programma- en apparaatskosten, overzichtstabel

Begroting Regio Hart van Brabant Bedrijfsvoering	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Programmakosten			
Midpoint Brabant Tour	5.000		N 5.000
Hart van Brabantdagen	20.000		N 20.000
Hart van Brabantradenavonden	15.000		N 15.000
Hart van Brabant Thema-avonden	12.500		N 12.500
Hart van Brabant Award	2.500		N 2.500
Marketing en communicatie – werkbudget	30.000		N 30.000
Marketing en communicatie – Projectvolgsysteem PTB	10.000		N 10.000
Marketing en communicatie – Notubiz/ Notubox	5.000		N 5.000
Apparaatskosten			
Personeelskosten – programmadirecteur	70.000		N 70.000
Personeelskosten – programmacoördinatoren	269.520		N 269.520
Personeelskosten – marketing en communicatie – strateeg en adviseur	70.700		N 70.700
Personeelskosten – planning en control – adviseur	30.000		N 30.000
Personeelskosten – managementassistente	83.200		N 83.200
Personeelskosten – secretariaatskosten	1.000		N 1.000
Accountants en administratiekosten	40.000		N 40.000
Specialistische dienstverlening	15.000		N 15.000
Overige apparaatskosten	40.000		N 40.000
Opleidingsbudget	PM		PM
Bijdrage van gemeenten voor Hart van Brabant		719.420	V 719.420
Subtotaal	719.420	719.420	0

Tabel B4a: Toelichting op de programmakosten

Onderdeel	Budget	Toelichting
	€	
Midpoint Brabant Tour	5.000	Jaarlijks organiseert Midpoint een tour voor raads- en collegeleden, langs praktijkvoorbeelden in Midden-Brabant. Door de Regio wordt hiervoor een bijdrage van € 5.000 beschikbaar gesteld.
Hart van Brabantdagen	20.000	Een Hart van Brabantdag kost gemiddeld € 5.000. Dit bedrag is gebaseerd op ervaringen met de organisatie van eerdere Hart van Brabantdagen.
Hart van Brabant-radenavonden	15.000	Voor de Hart van Brabant Radenavonden (twee keer per jaar) is, vanwege het hogere aantal deelnemers, een bedrag per bijeenkomst dat 50% hoger is opgenomen.
Hart van Brabant Thema-avonden	12.500	Voor thema-avonden is een bedrag geraamd van € 12.500. De ervaring leert dat deze minder kostbaar zijn dan Radenavonden.
Hart van Brabant Award	2.500	Voor de uitreiking van gemiddeld twee Hart van Brabant Awards per jaar is een bedrag van € 2.500 begroot. We baseren ons hierbij op ervaring uit het verleden.
Marketing en communicatie – werkbudget	30.000	Voor communicatieactiviteiten (zoals onderhoud en verdere verbetering van het digitale platform, uitgave digitale nieuwsbrieven, opmaak begroting, jaarstukken, beleidsproducten, voor zover dit niet uit het projectbudget kan worden betaald en overige uitingen) is een bedrag begroot van € 30.000.
Projectvolg-systeem PTB	10.000	Voor de gewenste professionalisering van het projectmanagement en het genereren van bijbehorende voortgangsrapportages (waarmee portefeuillehouders, algemeen bestuur, colleges en raden op de hoogte gehouden kunnen worden van de voortgang van projecten) is inschakeling van een projectvolgsysteem nodig. Het onderhoud hiervan geschiedt in samenwerking met de gemeente Tilburg die hetzelfde systeem gebruikt en is begroot op € 10.000.
Notubiz / Notubox	5.000	In 2017 besloot het algemeen bestuur, op aangeven van de kring van griffiers in Midden-Brabant, tot het instellen van Notubiz / Notubox als systeem waarop vergaderstukken van de Hart van Brabantdagen voor raadsleden in de regio ontsloten kunnen worden. Een en ander in het kader van verbetering van de democratische legitimatie van de regionale samenwerking. Het in de lucht houden van dit systeem kost € 5.000 per jaar.

Tabel B4b: Toelichting op de apparaatskosten

Apparaatskosten	Budget	Toelichting
	€	
Personeelskosten		De totale personeelskosten zijn geraamd voor een programmadirecteur, drie programmacoördinatoren, een communicatieadviseur, planning en control en een managementassistente.
Personeelskosten <i>Programmادirecteur</i>	70.000	De programmادirecteur is verantwoordelijk voor het programmabureau. De directeur wordt voor 0,6 fte ingezet voor Regio Hart van Brabant. Deze programmادirecteur heeft tevens een aanstelling binnen de directie van Midpoint, om afstemming en integraliteit te borgen. De kosten daarvoor drukken op de begroting van Midpoint.
Personeelskosten <i>Programma-coördinatoren</i>	271.420	De programmacoördinatoren zijn elk verantwoordelijk voor het ontsluiten van een deel van de netwerkorganisatie en elk eerste aanspreekpunt op één van de drie deelprogramma's. De gemiddelde inzet per coördinator is 1 fte.
Personeelskosten <i>Marketing en communicatie – strateeg en adviseur</i>	70.700	Voor marketing en communicatie beschikken we over twee deskundigen in eigen huis: een manager en een coördinator. Beiden werken <i>parttime</i> en voor zowel Regio Hart van Brabant als Midpoint Brabant. De lasten worden gedeeld.
Personeelskosten <i>P&C-adviseur</i>	30.000	Voor planning en control is een inzet van een adviseur/medewerker voor 0,5 fte voorzien.
Personeelskosten <i>Managementassistente</i>	83.200	De ondersteuning door de managementassistentes blijft geraamd op 1,2 fte.
Secretariaatskosten	1.000	Een klein budget van € 1.000 is opgenomen voor diverse algemene secretariaatskosten.

Accountants- en administratiekosten	40.000	Onvermijdelijke kosten zijn de kosten van de accountantscontrole, administratie en beheer. Het betreft hier kosten voor het voeren van de financiële administratie en voor advies en begeleiding bij het opstellen van de jaarlijkse begroting en jaarstukken die door de gemeente Tilburg worden doorberekend. Daarnaast dient de jaarrekening van de Regio Hart van Brabant door de accountant gecertificeerd te worden.
Specialistische dienstverlening	15.000	Elk jaar is er een of een aantal trajecten dat op basis van bestuurlijke besluitvorming aangegaan wordt, waarvoor de expertise van een externe partij nodig is. Denk daarbij aan de inhuur van fiscaal of juridisch advies. Eerste uitgangspunt is de benodigde expertise uit eigen huis te halen. Voor die gevallen waar dat niet mogelijk is, begroten we een bedrag van € 15.000.
Overige apparaatskosten	40.000	Er worden apparaatskosten doorberekend door Midpoint voor gebruik van werkplek(ken) met automatisering, postverwerking, repro, telefonie, et cetera. Het betreft hier specifiek de kosten die gepaard gaan met de werkplek(ken) die voor Regio Hart van Brabant worden ingericht. De kosten voor de werkplekken van Midpoint zelf worden via de begroting van Midpoint gedekt. Daarnaast worden vanuit de gemeente Tilburg kosten doorberekend in verband met overige personeelskosten, facilitaire kosten (onder andere archief) en een opslag voor het dragen van de verantwoordelijkheid van het organiseren van vervanging bij langdurige afwezigheid vanwege ziekte of om andere redenen. In totaal is met deze apparaatskosten naar verwachting ongeveer € 40.000 gemoeid.
Opleidingsbudget	PM	De Regio Hart van Brabant heeft inmiddels diverse medewerkers langjarig gedetacheerd vanuit de diverse deelnemende gemeenten. Uit goed werkgeverschap vinden wij het noodzakelijk dat onze medewerkers voldoende opleidingskansen worden geboden. Wij onderzoeken nog hoeveel budget wij hiervoor nodig hebben.

Paragraaf B5 Bedrijfsvoering Midpoint Brabant

In tabel B5 is een uitsplitst overzicht opgenomen van het budget dat in hoofdstuk 5 is opgenomen. De tabellen B5a en B5b omschrijven vervolgens waarvoor het geld bedoeld is.

Tabel B5: Toelichting op de programma- en apparaatskosten, overzichtstabel

Begroting Midpoint Brabant Bedrijfsvoering	Lasten	Baten	Saldo
	€	€	€
Programmakosten			
Marketing en communicatie – werkbudget	40.000		N 40.000
Samenwerking partnerregio's (Brainport Network)	42.500		N 42.500
Vergaderkosten	5.000		N 5.000
Apparaatskosten			
Directie	190.000	32.250	N 157.750
Programmasecretaris	45.000	45.000	0
Marketing en communicatie – strateeg en adviseur	70.000		N 70.000
Financiële administratie / controlling	92.120	42.000	N 50.120
Managementassistenten	123.000		N 123.000
Accountantskosten	20.000		N 20.000
Huisvesting	40.000	11.000	N 29.000
Kantoorkosten	15.000	7.000	N 8.000
ICT	42.000	7.250	N 34.750
Bijdrage van gemeenten voor Midpoint Brabant		580.120	V 580.120
Subtotaal	724.620	724.620	0

Tabel B5a: Toelichting op de programmakosten

Onderdeel	Budget	Toelichting
	€	
Marketing en communicatie – werkbudget	40.000	Voor communicatieactiviteiten (zoals onderhoud en verdere verbetering van het digitale platform, uitgave digitale nieuwsbrieven, opmaak begroting, jaarstukken, beleidsproducten, voor zover dit niet uit het projectbudget kan worden betaald en overige uitingen) is een bedrag begroot van € 40.000.
Partnerregio's	42.500	Midpoint Brabant participeert, met vijf andere regio's, in Brainport Network. We leveren daarin de voorzitter van de commissie arbeidsmarkt (Ton Wilthagen, Tilburg University), zijn onderdeel van de financieringscommissie en nemen deel aan het directeurenoverleg. De jaarlijkse bijdrage is € 42.500.
Vergaderkosten	5.000	Er is een beperkt budget voorzien voor het organiseren van bijeenkomsten van onder andere het algemeen bestuur en de programmamanageroverleggen.

Tabel B5b: Toelichting op de apparaatskosten

Apparaatskosten	Budget	Toelichting
	€	
Personeelskosten		De totale personeelskosten zijn geraamd voor de directie, een programmasecretaris, een communicatieadviseur, planning en control en managementassistentes.
Personeelskosten <i>Directie</i>	190.000	Midpoint Brabant kent een tweehoofdige directie, bestaande uit een <i>fulltime</i> directeur voor de dagelijkse aansturing en een algemeen directeur, die twee dagen per week op hoofdlijnen mede sturing geeft. Samen geven zij leiding aan de programmamanagers en fungeren zij als eerste adviseur aan het algemeen bestuur. Een deel van de managementkosten houdt direct verband met projecten. Op jaarbasis is daardoor € 32.500 declarabel.
Personeelskosten <i>Programma-secretaris</i>	45.000	De programmacoördinator Economie van Regio Hart van Brabant fungeert tevens als programmasecretaris van Midpoint Brabant en waarborgt daarmee de ambtelijke verbinding tussen beide tafels. De loonkosten zijn opgenomen in de begroting van Regio Hart van Brabant.
Personeelskosten <i>Marketing en communicatie – strateeg en adviseur</i>	70.000	Voor marketing en communicatie beschikken we over twee deskundigen in eigen huis: een manager en een coördinator. Beiden werken <i>parttime</i> en voor zowel Regio Hart van Brabant als Midpoint Brabant. De lasten worden gedeeld.
Personeelskosten <i>P&C-adviseur</i>	92.120	Door toenemende werkzaamheden wordt in 2019 voor planning en control een inzet nodig geacht van drie dagen adviseur plus een dag ondersteuning. Hiervan is € 42.000 declarabel op gesubsidieerde projecten.
Personeelskosten <i>Management-assistente</i>	123.000	Door toenemende werkzaamheden en de behoefte aan extra ondersteuning van programmamanagers wordt in 2019 de inzet van een extra managementassistente noodzakelijk geacht. De totale inzet komt daarmee op 2,0 fte.
Accountantskosten	20.000	Verplichte uitgaven zijn de kosten van de externe accountantscontrole.
Overige apparaatskosten	97.000	Dit betreft de optelsom van kosten voor huisvesting, werkplekken, automatisering en telefonie. Medegebruikers van onze werkomgeving (Regio Hart van Brabant, MOED, Leren en Werken) dragen € 25.250 hieraan bij.